

វិសាមញ្ញ

វិសាមញ្ញ

វិសាមញ្ញ

វិសាមញ្ញ

ស្ត្រីប្រើប្រាស់
សេវាអនុម័ត ឆ្នាំ ២០២២

ศักยภาพโดยธรรมชาติของเพศหญิง
ถือได้ว่ามีบทบาทและมีความสำคัญอย่างสูงต่อคุณภาพชีวิต
และความยั่งยืนสภาพของสังคม
อันเป็นรากฐานของการดำรงไว้ซึ่งสิทธิมนุษยชน

วันสตรีสากล ๘ มีนาคม
จึงเป็นโอกาสอันดีที่จะได้ร่วมกันทบทวนถึงผลงาน
ความเสียสละ และสร้างสรรค์ต่อชีวิตและคุณภาพชีวิต
ในสังคม เพื่อส่งเสริมบทบาทผู้หญิง
ในฐานะผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน

ทศพร

(นายเสน่ห์ จามริก)

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ที่ปรึกษา คุณหญิงอัมพร มีสุข กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
 อากร วงษ์สังข์ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
 นัยนา สุภาพัง กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
 จินตนา ณ ระนอง ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริม
 และประสานงานเครือข่าย

กองบรรณาธิการ : รตญา กอบศิริกาญจน์ ผู้อำนวยการกลุ่มงาน
 ส่งเสริมสิทธิมนุษยชน
 : ชุติพร เดชขำ เจ้าหน้าที่สิทธิมนุษยชน ๘๖
 : จามรี ม่วงพัฒน์ เจ้าหน้าที่สิทธิมนุษยชน ๗๖
 : เอกชัย ปิ่นแก้ว เจ้าหน้าที่สิทธิมนุษยชน ๕
 : กิตติพร บุญอ่ำ เจ้าหน้าที่สิทธิมนุษยชน ๕
 : จันจิรา บุญประเสริฐ ผู้ช่วยปฏิบัติงาน
 กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
 : ณัฏฐา พูลเยี่ยม เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป
ศิลปกรรม : ประพาส สาริกานนท์ เจ้าหน้าที่สิทธิมนุษยชน ๖
 : ณัฐพงษ์ คล่องแคล่ว เจ้าหน้าที่โสตทัศนูปกรณ์

จัดพิมพ์โดย สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
 อาคารบี ชั้น ๖ และ ๗ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา
 ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง
 เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐
 โทรศัพท์ : ๐๒ ๑๔๑ ๓๙๒๔-๓๒, ๐๒ ๑๔๓ ๐๖๐๕
 โทรสาร : ๐๒ ๑๔๓ ๙๕๗๖
 เว็บไซต์ : www.nhrc.or.th อีเมลล์ : help@nhrc.or.th

ภาพบางส่วนโดย : www.oknation.net, www.thaingo.org, www.nokkrob.org,
www.prachatai.com, www.news.thaieasyjob.com
www.taidin.blogspot.com, www.76.nationchannel.com,
www.en.mhidol.ac.th www.konderinpa.th.gs,
www.bikeloves.com, www.picsmanager.co.th,
www.becnews.com

คำนำ

ปีที่ ๔ ของ “ผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชน”

ปฏิญญาสากลว่าด้วยผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชน (Declaration on Human Rights Defenders) ได้รับการรับรองจากสมัชชาใหญ่สหประชาชาติ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๑ เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองบุคคลที่ทำงานด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งมักเผชิญกับการถูกคุกคาม และการละเมิดสิทธิมนุษยชน เนื่องจากการทำหน้าที่ปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

จะว่าไปแล้ว นักปกป้องสิทธิมนุษยชนทั้งหญิงและชาย ที่ทำหน้าที่ปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ล้วนต้องเสี่ยงภัยอันตรายไม่แตกต่างกัน แต่ผู้หญิงทำหน้าที่ปกป้องสิทธิมนุษยชนต้องเผชิญกับความไม่มั่นคงมากกว่า เนื่องจากลักษณะของงานที่ผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชนดำเนินอยู่นั้น มักจะทำลายต่อคำนิยม ทศนคติและความเชื่อของคนส่วนใหญ่ และเป็นประเด็นที่ยากลำบากในการสร้างความเข้าใจต่อสังคม

เนื่องในโอกาสวันสตรีสากล ๘ มีนาคม ๒๕๕๒ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงจัดกิจกรรมการคัดเลือกผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชน โดยมอบรางวัลดีเด่น “ผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชน” เพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุนผู้หญิงที่ดำเนินงานปกป้องสิทธิมนุษยชน และรณรงค์เผยแพร่ให้สังคมตระหนักถึงบทบาทและการกิจของผู้หญิงในการปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ขอขอบคุณคณะกรรมการ
พิจารณาคัดเลือกรางวัลดีเด่น “**ผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชน**” ประจำปี
๒๕๕๒ แนวร่วมเพื่อความก้าวหน้าของผู้หญิง องค์กรเพื่อนร่วมงาน
และสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ร่วมจัดงานในครั้งนี้
และที่สำคัญที่สุด ขอขอบคุณและเป็นกำลังใจให้ผู้หญิงที่ได้รับรางวัลดีเด่น
“**ผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชน**” และผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชนทั้งหลาย
ให้สามารถดำเนินงานส่งเสริมคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย
ให้บังเกิดเป็นมรรคเป็นผล หวังว่าบทเรียนและประสบการณ์ของผู้หญิง
ปกป้องสิทธิมนุษยชนเหล่านี้ จะเป็นแบบอย่างการดำเนินงานที่ช่วย
กระตุ้นเตือนให้ทุกคนตระหนักถึงภารกิจในการปกป้องสิทธิมนุษยชน
ร่วมกันต่อไป

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
มีนาคม ๒๕๕๒

สารบัญ

- ๖ ... ผู้หญิงกับบทบาทผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชน
- ๑๐ ... ความเป็นมา “วันสตรีสากล”
- ๑๔ ... “คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติกับการจัดงานผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชน” ก้าวสู่ปีที่ ๕ ของรางวัลผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชนดีเด่น โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- ๒๕ ... รางวัลดีเด่น “ผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชน”
- ๒๘ ... คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกรางวัลดีเด่น “ผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชน ประจำปี ๒๕๕๒”
- ๓๒ ... องค์การสนับสนุนการดำเนินงาน
- ๓๓ ... รางวัลดีเด่น “ผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชน” ประจำปี ๒๕๕๒
- ๓๕ ... ผู้หญิงสร้างบ้านของสลัมสี่ภาค และผู้ให้ความหมายของบ้านแบบผู้หญิง : ประทิน เวศะวากยานนท์
- ๕๐ ... ผู้หญิงกับอาชีพบริการทางเพศ เรื่องลับๆ ที่สังคมต้องยอมรับและมองให้เห็น : สุรางค์ จันทร์แย้ม
- ๖๑ ... ผู้นำสตรีกลุ่มอนุรักษ์ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมบ้านกรูด และผู้นำสตรีกลุ่มรักท้องถิ่นบ่อนอก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ : จินตนา แก้วขาว และกรณีอุมา พงษ์น้อย
- ๗๗ ... ภาคผนวก
- ๗๘ ... ปฏิญญาว่าด้วยผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชน
- ๘๒ ... ปฏิญญาแห่งองค์การสหประชาชาติว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชน
- ๙๖ ... Declaration on the Right and Responsibility of Individuals, Groups and Organs of Society to Promote and Protect Universally Recognized Human Rights and Fundamental Freedoms
- ๑๒๖ ... คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- ๑๓๐ ... การร้องเรียนเมื่อถูกละเมิดสิทธิ
- ๑๓๑ ... กระบวนการตรวจสอบเรื่องร้องเรียน
- ๑๓๒... คำอธิบายความหมายของเครื่องหมาย

“ผู้หญิงกับบทบาท ผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน”

โดย

ศาสตราจารย์เสน่ห์ จามริก

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

เนื่องในโอกาส “วันสตรีสากล”

วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๒

ในแง่หนึ่งที่สำคัญ “ผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน” อาจถือได้ว่าเป็นปรากฏการณ์ใหม่ ซึ่งสัมพันธ์เชื่อมโยงกับขบวนการเคลื่อนไหวภาคประชาสังคม และองค์การพัฒนาเอกชนทั้งหลายในยุคโลกาภิวัตน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อสังคมด้อยพัฒนาและกำลังพัฒนาดกอยู่ภายใต้กระแสการพัฒนา เศรษฐกิจในแนวทางที่บีบบังคับให้ทุกภาคส่วนสังคมจำต้องเสียสละอิสรภาพ และสิทธิประโยชน์ยั่งยืนของตน เพื่อสนองความต้องการของอำนาจรัฐเพื่อพัฒนาเข้าสู่สังคมอุตสาหกรรม ตามแบบฉบับของอำนาจภายนอก

ไม่ต้องสงสัยเลยว่า อำนาจอธิปไตยและระบบการพัฒนาแบบอำนาจนิยม เช่นว่านี้ ย่อมจะส่งผลกระทบต่อความสูญเสียใหญ่หลวงต่อมวลชนคนสามัญในแทบทุกด้านของชีวิตอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ไม่ว่าจะเป็นในทาง เศรษฐกิจ การเมืองและสังคมวัฒนธรรมซึ่งประกอบเป็นรากฐานสำคัญของสิทธิขั้นพื้นฐานและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ดังที่ปรากฏให้เห็นกันโดยทั่วไป

ทุกวันนี้การก่อตัว และขยายตัวของภาคประชาสังคมและองค์กรพัฒนาเอกชน เป็นผลอันเกิดแต่เหตุดังกล่าว ปรากฏการณ์ “การต่อสู้เพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชน” เป็นพัฒนาการที่สะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบรุนแรงและกว้างขวางต่อชีวิตและคุณภาพชีวิตอย่างชัดเจนขึ้นโดยลำดับ เหล่านี้ล้วนเป็นแรงกระตุ้น ให้เกิดสำนึกในฐานะความเป็นเพื่อนมนุษย์ในอันที่จะ “อาสาสมัคร” ทำหน้าที่ร่วมกันในกระบวนการพิทักษ์สิทธิอันพึงมีพึงได้ของบรรดากลุ่มชนผู้ด้อยโอกาส

“ผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน” จึงนับเป็นอาสาสมัครผู้เสียสละอย่างสูงควรแก่การยกย่องสรรเสริญและส่งเสริมทั้งในแง่ของคุณค่าทางมนุษยธรรม และเป็นแรงบันดาลใจให้สังคมมนุษย์เราสามารถดำรงคงอยู่ได้ แม้ในท่ามกลางวิกฤตการณ์แห่งการแก่งแย่งขัดแย้งรุนแรงในสังคมโลกปัจจุบัน

ที่กล่าวมาข้างต้น ก็เพื่อให้เป็นการยืนยันถึงคุณค่าความสำคัญของผู้หญิงในบทบาทผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนเคียงบ่าเคียงไหล่ร่วมกับเพื่อนมนุษย์อื่นๆ ทั้งหลายในสังคม ทั้งในแง่ของคุณธรรม จริยธรรม

และปฏิบัติการทางสังคม สะท้อนให้เห็นถึงความเสมอภาคเท่าเทียมกัน
ของหญิงและชายในชีวิตสังคม

นอกเหนือไปจากนี้ ในโอกาส “วันสตรีสากล” ๘ มีนาคม ก็ใคร่จะ
ได้แสดงข้อคิดความเข้าใจถึงผู้หญิงในบทบาทการผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน
โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่มุมมองของศักยภาพโดยธรรมชาติของเพศหญิงโดยทั่วไป
ซึ่งถือได้ว่ามีบทบาทความสำคัญอย่างสูงต่อคุณภาพชีวิตและความยั่งยืน
สถาพรของสังคมอันเป็นรากฐานของการธำรงไว้ซึ่งสิทธิมนุษยชน
และความเที่ยงธรรม

กระแสการพัฒนาแบบอำนาจนิยมได้พาสังคมมนุษย์เรามาสู่จุด
ซึ่งอำนาจเศรษฐกิจเงินตราและการแข่งขันช่วงชิงกลายเป็นค่านิยม
กำหนดวิถีชีวิตในสังคม และชีวิตมนุษย์ต้องตกต่ำเสื่อมทรามลงไปเป็นลำดับ
กลายเป็นเครื่องรับใช้เศรษฐกิจ เงินตรา นี่คือการตันตอที่มาของวิกฤตภัย
การทุจริตคอร์รัปชัน และการบั่นทอนทำลายทรัพยากรธรรมชาติแวดล้อม
รวมถึงเรื่องของปัจจัยดำรงชีวิตประจำวันอย่างเช่น อาหาร ภัยสุขภาพ
รักษาโรค ฯลฯ ซึ่งรวมเรียกกันว่า สิทธิผู้บริโภค ที่มุ่งเน้นในเรื่องเหล่านี้
ใช้ว่าจะมองข้าม คุณค่า ความสำคัญของบทบาทผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน
ด้านอื่นๆ เพราะสิทธิมนุษยชน ไม่ว่าจะเป็นในด้านใดๆ ต่างก็มีคุณค่า
ความหมายต่อชีวิตและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ด้วยกันทั้งนั้น ดังที่เรา
ยึดถือกันเป็นหลักการว่า สิทธิทุกๆ ด้านต่างประกอบเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
ไม่อาจแบ่งแยกได้จุดประสงค์ในที่นี้เป็นเพียงต้องการเน้นถึงข้อสังเกตที่ว่า
เรื่องปัญหาทุจริตคอร์รัปชันก็ดี สิ่งแวดล้อมก็ดี หรือการบริโภคที่ดีมักจะอยู่
ในความใส่ใจและความถนัดของผู้หญิงโดยธรรมชาติ ซึ่งควรแก่การส่งเสริม

“วันสตรีสากล” ๘ มีนาคม ๒๕๕๒ นี้ จึงเป็นโอกาสอันดี ที่จะใคร่ขอเชิญชวน ให้ร่วมกันทบทวนถึงผลงานเสียสละและสร้างสรรค์ต่อชีวิต และคุณภาพชีวิต ในสังคม เพื่อร่วมกันพัฒนาบทบาทผู้หญิง ในฐานะผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน ให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป และขอให้ประสบความสำเร็จในการกิจนี้โดยทั่วกัน

ความเป็นมา วันสตรีสากล ๘ มีนาคม

ประเทศไทย ริเริ่มจัดกิจกรรมเนื่องในวันสตรีสากลโดยองค์กรพัฒนาเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนของผู้หญิงตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๔ โดยจัดเป็นกิจกรรมต่อเนื่องมาทุกปี จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๓๒ รัฐบาลได้กำหนดให้มีสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานระดับชาติด้านสตรี สังกัดสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และจัดให้มีกิจกรรมเนื่องในวันสตรีสากลเรื่อยมา และหลังจากการปฏิรูประบบราชการเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๒ มีการปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานใหม่ โดยใช้ชื่อว่า สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และร่วมมือกับหน่วยงานภาคเอกชนและภาครัฐจัดงานวันสตรีสากล ๘ มีนาคมเป็นประจำทุกปี ทั้งนี้ในส่วน of คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติก็ตระหนักถึงความสำคัญในการจัดกิจกรรมดังกล่าว จึงได้จัดมอบรางวัลดีเด่นผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชนขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ โดยถือเป็นกิจกรรมหนึ่งในวันสตรีสากล

เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจพัฒนาการที่ยาวนานของกระบวนการเคลื่อนไหวเพื่อส่งเสริมโอกาสและความเสมอภาค ตลอดจนการไม่เลือกปฏิบัติทางเพศในสังคมโลก ขอสรุปเหตุการณ์สำคัญๆ ตามพัฒนาการกระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของสตรีในสังคมโลก ตามลำดับเหตุการณ์สำคัญๆ ดังนี้

ปี ค.ศ. ๑๗๘๙ (พ.ศ. ๒๓๓๒)

บรรดาสตรีชาวปารีสพร้อมใจกันเดินขบวนไปยังพระราชวังแวร์ซายส์ระหว่างการปฏิวัติฝรั่งเศส พร้อมทั้งเรียกร้องเสรีภาพ ความเสมอภาค และภราดรภาพและเรียกร้องความคุ้มครองแก่สตรีขึ้นเป็นครั้งแรก

ปี ค.ศ. ๑๘๕๗ (พ.ศ. ๒๔๐๐)

เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม กลุ่มผู้ใช้แรงงานสตรีจากโรงงานทอผ้าและตัดเย็บเครื่องนุ่งห่ม ได้พากันเดินขบวนประท้วงในกรุงนิวยอร์กเพื่อเรียกร้องสิทธิในการทำงานและให้มีการรับรองสภาพการทำงานของผู้หญิงที่ดียิ่งขึ้น โดยเรียกร้องเพิ่มค่าจ้างและปรับปรุงสภาพการทำงาน แต่แล้วเหตุการณ์ก็จบลงด้วยการฆาตกรรมโหดคนงานหญิง ๑๑๙ คน โดยการเผาโรงงานในขณะที่คนงานหญิงกำลังประท้วงอยู่

ปี ค.ศ. ๑๘๖๖ (พ.ศ. ๒๔๐๙)

การประชุมสมัชชาของบรรดาสมาคมผู้ใช้แรงงานนานาชาติครั้งที่ ๑ ได้มีการออกมติเกี่ยวกับการทำงาน อาชีพของสตรี นับว่าเป็นการทำทนายอย่างเปิดเผยต่อชนบประเพณีดั้งเดิมในสมัยนั้นที่กำหนดให้สตรีต้องอยู่แต่เฉพาะในบ้านเท่านั้น

ปี ค.ศ. ๑๘๘๙ (พ.ศ. ๒๔๓๒)

เมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๘๘๙ คลารา เซทกิน นักสังคมนิยมจากเยอรมันได้แสดงสุนทรพจน์เป็นครั้งแรก เรื่องปัญหาของสตรีต่อที่ประชุมผู้ก่อตั้งสภาองเกรสสากลครั้งที่ ๒ ในกรุงปารีส โดยเรียกร้องให้สตรีมีสิทธิในการทำงาน ให้มีการคุ้มครองสตรีและเด็ก รวมทั้งยังได้

เรียกร้องให้สตรีมีส่วนร่วมในการประชุมระดับชาติและระดับสากลอีกด้วย นับเป็นเสียงเรียกร้องที่สำคัญและมีความหมายอย่างยิ่ง

ปี ค.ศ. ๑๘๙๙ (พ.ศ. ๒๔๔๒)

ได้มีการจัดประชุมกลุ่มสตรีผู้ต่อต้านสงครามขึ้นที่กรุงเฮก ประเทศเนเธอร์แลนด์ ซึ่งการประชุมดังกล่าว นับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของ ขบวนการต่อต้านสงครามที่พัฒนาและเติบโตขึ้นมากในช่วงศตวรรษที่ ๒๐

ปี ค.ศ. ๑๙๐๗ (พ.ศ. ๒๔๕๐)

กรรมกรสตรีในโรงงานทอผ้าได้ลุกฮือขึ้นเดินขบวนประท้วงการเอาเปรียบ กดขี่ ชูตรีด ทารุน จากนายจ้างที่เห็นผลผลิตสำคัญกว่าชีวิตคน ณ เมืองชิคาโก สหรัฐอเมริกา ภายใต้การนำของ คลาร่า เซทกิน โดยเรียกร้องให้นายจ้างลดเวลาทำงานจากวันละ ๑๒-๑๕ ชั่วโมง ให้เหลือวันละ ๘ ชั่วโมงพร้อมทั้งให้ปรับปรุงสวัสดิการภายในโรงงาน และให้สตรีมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งด้วย ในการเรียกร้องครั้งนี้ แม้จะมีหลายร้อยคนถูกจับกุม แต่ก็ได้รับการสนับสนุนจากสตรีทั่วโลก และส่งผลให้วิถีการแบบทุนนิยมเริ่มสั่นคลอน

ปี ค.ศ. ๑๙๑๐ (พ.ศ. ๒๔๕๓)

เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ได้มีการประชุมครั้งที่ ๒ ของสมัชชา นักสังคมนิยมหญิงนานาชาติ (International Conference of Socialist Women) ในกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส โดย คลาร่า เซทกิน นักสังคมนิยมจากเยอรมัน ในฐานะที่เป็นเลขานุการของสตรีสากล ได้เสนอให้วันที่ ๘ มีนาคม เป็นวันสตรีสากล เพื่อรำลึกถึงการต่อสู้ของคณงานหญิง โรงงานทอผ้าในกรุงนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา ที่การต่อสู้เพื่อความเสมอภาค

และการไม่ถูกเลือกปฏิบัติทางเพศ จนจบลงด้วยการฆาตกรรมหมู่ โดยที่ประชุมซึ่งประกอบด้วยผู้เข้าร่วมการประชุมจากองค์กรต่างๆ ใน ๑๗ ประเทศ อาทิ ออสเตรเลีย เดนมาร์ก เยอรมัน และสวิตเซอร์แลนด์ ทั้งชายและหญิง จำนวนมากกว่า ๑ ล้านคนเข้าร่วมชุมนุมมีมติเป็นเอกฉันท์ให้วันที่ ๘ มีนาคม ของทุกปีเป็นวันสตรีสากล พร้อมทั้งยังเรียกร้องสิทธิของสตรีในการออกเสียงเลือกตั้งและการดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพิ่มเติมจากการเรียกร้องสิทธิในการทำงาน การเข้ารับการอบรมวิชาชีพและการให้ยุติการแบ่งแยกในการทำงาน

ปี ค.ศ. ๑๙๑๑ (พ.ศ. ๒๔๕๔)

การเริ่มต้นจัดวันสตรีสากลในประเทศฝรั่งเศส เนเธอร์แลนด์ และสวีเดน

ปี ค.ศ. ๑๙๑๓ (พ.ศ. ๒๔๕๖)

การประชุมเนื่องในวันสตรีสากลในประเทศรัสเซียเป็นครั้งแรกที่ นครเซนต์ปีเตอส์เบิร์ก โดยยังคงมีการขัดขวางของเจ้าหน้าที่ตำรวจอยู่บ้าง

ปี ค.ศ. ๑๙๑๔ (พ.ศ. ๒๔๕๗)

วันสตรีสากลได้จัดขึ้น โดยเชิดชูคำขวัญของขบวนการสันติภาพ เพื่อต่อต้านสงครามที่กำลังเกิดขึ้น ในทวีปยุโรป หลังจากนั้นเป็นต้นมา การฉลองวันสตรีสากลก็เพิ่มความสำคัญขึ้นเรื่อยๆ ผู้หญิงในทวีปต่างๆ ทั้งแอฟริกา เอเชีย และอเมริกาได้ร่วมมือกันต่อสู้เพื่อสิทธิที่เท่าเทียมกัน และเพื่อโอกาสในการพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งร่วมกันผลักดันให้มีการตระหนักในเรื่องสิทธิมนุษยชนของผู้หญิงโดยองค์รวม

ปี ค.ศ. ๑๙๕๗ (พ.ศ. ๒๕๐๐)

องค์การสหประชาชาติให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสตรี โดยสมัชชาใหญ่สหประชาชาติมีมติที่ ๓๒/๑๔๒ เชิญชวนให้ทุกประเทศทั่วโลกกำหนดให้วันสำคัญแห่งชาติว่าด้วยสิทธิสตรีและสันติภาพสากล โดยทั้งนี้ให้ขึ้นอยู่กับขนบธรรมเนียมประเพณีและสภาพทางประวัติศาสตร์ของแต่ละประเทศ ซึ่งประเทศส่วนใหญ่กำหนดให้วันที่ ๘ มีนาคม เป็นวันสตรีสากล “International Woman’s Day” นอกจากนั้นยังริเริ่มกลไกยกระดับสถานภาพของสตรี โดยจัดตั้งองค์กรทางด้านกฎหมายระหว่างประเทศ เพื่อส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศให้เกิดขึ้น อีกทั้งกำหนดให้มีองค์กรในสหประชาชาติ อีกหลายองค์กรทำงานผลักดันให้เกิดความเท่าเทียมกันอย่างแท้จริง โดยการสร้างความตระหนักรู้ต่อสังคม และประชาชนทั่วไป ให้เข้าใจปรับเปลี่ยนทัศนคติ และเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติที่ก่อให้เกิดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีที่สั่งสมมานานจากแบบแผนการปฏิบัติในสังคม

สหประชาชาติกำหนดให้มีองค์กรที่ทำหน้าที่พิทักษ์สิทธิสตรี ได้แก่

- ๑) คณะกรรมาธิการว่าด้วยสถานภาพสตรี (UNCOSW) ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๔๖ (พ.ศ. ๒๔๘๙) โดยเป็นองค์กรภายใต้คณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคม (ECOSOC) ทำหน้าที่กำหนดแนวทางการยกระดับสถานภาพสตรีทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม และด้านการศึกษา
- ๒) คณะกรรมการว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๘๒ (พ.ศ. ๒๕๒๕) เพื่อเป็นองค์กรในการติดตามการปฏิบัติตามอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (International Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women : EDAW) ทำหน้าที่ตรวจสอบ

ประเทศภาคีสมาชิกให้ปฏิบัติตามอนุสัญญา

นอกจากนั้นสหประชาชาติ ยังกำหนดให้มีโครงการ และหน่วยงานย่อยๆ ทำหน้าที่ส่งเสริมโอกาสและความเสมอภาค ตลอดจนการไม่เลือกปฏิบัติทางเพศ อาทิ (๑) แผนกเพื่อความก้าวหน้าของสตรี เป็นหน่วยงานภายใต้ศูนย์พัฒนาสังคมและกิจการด้านมนุษยธรรม ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการ ดำเนินการวิจัยและทำงานสนับสนุนองค์กรทั้งสองข้างต้น (๒) กองทุนพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNIFEM) เป็นกองทุนภายใต้โครงสร้างของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ทำหน้าที่สนับสนุนโครงการต่างๆ ที่มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาสตรีในกระบวนการพัฒนา ด้วยวิธีการส่งเสริมกิจกรรมสร้างเสริมรายได้ขนาดย่อม และ (๓) สถาบันวิจัยและฝึกอบรมระหว่างประเทศเพื่อความก้าวหน้าของสตรี (INSTRAW) เป็นแหล่งสนับสนุนงบประมาณ และทำวิจัยเพื่อยกระดับวิธีการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสตรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวกับการพัฒนา

ส่วนผู้ก่อตั้งวันสตรีสากล “คลาร่า เซทกิน (CLARA ZETKIN)” (ค.ศ. ๑๘๕๗-๑๙๓๓) ถือว่าเป็นผู้ริเริ่มการเคลื่อนไหวของสตรีสากล และเป็นผู้ให้กำเนิดวันสตรีสากล โดยคลาร่าเป็นนักการเมืองสายมาร์คซิสต์ และยึดถือนิยมที่เป็นที่รู้จักกันดีในกลุ่มนักต่อสู้เพื่อสิทธิของสตรี

คลาร่าเป็นชาวเยอรมัน มีชื่อเดิมว่า คลาร่า ไอนส์เนอร์ เกิดที่เมืองไวเดอูร์ แคว้นแซกโซนี เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๘๕๗ (พ.ศ. ๒๔๐๐) จบการศึกษาจากวิทยาลัยครูเมืองไลพ์ซิก และสมรสกับเพื่อนนักศึกษาชาวรัสเซีย ชื่อ ออพซิป เซทกิน มีบุตร ๒ คน คลาร่าเป็นหม้ายในปี ค.ศ. ๑๘๘๙ (พ.ศ. ๒๔๓๒) โดยต่อมาในปี ค.ศ. ๑๘๘๔ (พ.ศ. ๒๔๒๘) ได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย (Social Democratic Party)

ซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่ก่อตั้งได้เพียงระยะเวลาสั้นๆ ก่อนที่จะถูกยุบโดยมหาเอกราชของเสนาบดีของปรัสเซีย (เยอรมัน) นามว่า ออทโท ฟอนบิสมาร์ค พร้อมๆ กับการเนรเทศคลาร่าไปอยู่ที่สวิตเซอร์แลนด์

แต่หลังจากการถูกเนรเทศ ๘ ปี (ค.ศ. ๑๙๐๗) คลาร่าก็เดินทางกลับเยอรมันพร้อมกับการก่อตั้งกลุ่มนักสังคมนิยมหญิง ต่อมาในปี ค.ศ. ๑๙๑๐ (พ.ศ. ๒๔๕๓) คลาร่าได้เสนอให้วันที่ ๘ มีนาคม ของทุกปีให้เป็นวันสตรีสากล นับจากปี ค.ศ. ๑๙๑๔ (พ.ศ. ๒๔๕๗) ในขณะที่ประเทศเยอรมันกำลังทำสงครามโลกครั้งที่ ๑ คลาร่าได้ร่วมมือกับ โรซ่า ลักเซมเบิร์ก (นักคิดสายมาร์กซ์ซิสต์หญิงคนสำคัญ) รณรงค์ต่อต้านสงครามโลก ครั้งที่ ๑ ในนามกลุ่มสปาร์ตาซิสต์^๑ จึงทำให้คลาร่าถูกจำคุกหลายๆ ครั้ง

ในปี ค.ศ. ๑๙๑๘ (พ.ศ. ๒๔๖๑) คลาร่าได้สมัครเป็นสมาชิกของพรรคคอมมิวนิสต์เยอรมัน และได้เป็นผู้แทนในสภาไรชส์ตัก (สภาผู้แทนของเยอรมันในยุคนั้น)

ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๒๐-๑๙๓๒ (พ.ศ. ๒๔๖๓-๒๔๗๕) คลาร่าได้กล่าวสุนทรพจน์ครั้งสุดท้ายในสภาเยอรมัน โดยโจมตี ประณาม ฮิตเลอร์ อย่างรุนแรง และเรียกร้องหาแนวร่วมที่จะช่วยกันต่อต้านพรรคนาซีเยอรมัน

^๑ กลุ่มสปาร์ตาซิสต์ (spartacist) เป็นกลุ่มกรรมกรในเยอรมันที่ประท้วงรัฐบาลเยอรมันสมัยนั้น ในการทำสงครามโลก ครั้งที่ ๑ ภายใต้ การนำของ ๒ นักสังคมนิยมเยอรมัน โรซ่า ลักเซมเบิร์ก (Rosa Luxemburg) และคาร์ล ลีเบเนคท์ (Karl Liebknecht) ด้วยความคิดที่ว่าทหารที่ส่งไปรบและล้มตายก็คือประชาชน หรือผู้ใช้แรงงานสงคราม เป็นการกระทำที่สนอง ตัณหาของรัฐบาลในการต้องการความยิ่งใหญ่ แต่ประชาชนมิได้ต้องสูญเสีย (กลุ่มสปาร์ตาซิสต์เป็นชื่อที่นำมาจากชื่อของสปาร์ตา คัส ผู้นำของทาสในยุคโรมันโบราณ ที่ทำถูกแล้ว ขึ้นปฏิวัติล้มอำนาจของจักรพรรดิโรมันยุคโบราณ)

ซึ่งกำลังมีบทบาทอย่างสูงในการเมืองเยอรมัน จนเรียกได้ว่าเป็นยุค
เฟื่องฟูของสตรีอย่างสมบูรณ์แบบ

ปี ค.ศ. ๑๙๓๓ (พ.ศ. ๒๔๗๖) พรรคนาซีเยอรมันได้ประสบ
ความสำเร็จในการยึดอำนาจทางการเมืองอย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด ด้วยการ
มีมติให้แก้รัฐธรรมนูญ ยุบเลิกระบอบรัฐสภา และให้อำนาจทุกอย่างขึ้นอยู่กับ
กัทานฟูเรอร์ (ผู้นำ) แต่เพียงผู้เดียว คลาร่าซึ่งเป็นนักการเมือง
สายความคิดสังคมนิยมจึงต้องลี้ภัยการเมืองไปใช้ชีวิตที่รัสเซีย
และถึงแก่กรรมในปีเดียวกันนี้

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กับการจัดงานมอบรางวัลดีเด่น ผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชน

ก้าวสู่ปีที่ ๕ ของรางวัลดีเด่น
“ผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชน”
โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

“นักต่อสู้เพื่อพิทักษ์สิทธิมนุษยชน” เป็นปรากฏการณ์ที่สัมพันธ์และเชื่อมโยงกับขบวนการเคลื่อนไหวภาคประชาสังคม และองค์กรพัฒนาทั้งหลายในยุคโลกาภิวัตน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อสังคมด้อยพัฒนาและกำลังพัฒนา ตกอยู่ภายใต้กระแสการพัฒนาเศรษฐกิจในแนวทางที่บีบบังคับให้ทุกภาคส่วนสังคมจำต้องเสียสละอิสรภาพ และสิทธิประโยชน์ยั่งยืนของตน เพื่อสนองความต้องการของอำนาจรัฐเพื่อพัฒนาเข้าสู่สังคมอุตสาหกรรมตามแบบฉบับของอำนาจภายนอก

อำนาจรัฐและระบบการพัฒนาแบบอำนาจนิยมเช่นนี้ ส่งผลกระทบและสร้างความสูญเสียต่อมวลชนในทุกด้านของชีวิต ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมวัฒนธรรม ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของสิทธิขั้นพื้นฐาน และศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ดังที่ปรากฏให้เห็นกันโดยทั่วไปในปัจจุบัน

การก่อตัวและขยายตัวของภาคประชาสังคม และองค์การพัฒนาเอกชน เป็นผลอันเกิดแต่เหตุดังกล่าว

ปรากฏการณ์ “ต่อสู้เพื่อพิทักษ์สิทธิมนุษยชน” จึงเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบรุนแรงและกว้างขวางต่อชีวิตและคุณภาพชีวิตอย่างชัดเจนขึ้นโดยลำดับ กลายเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดสำนึกในฐานะความเป็นเพื่อนมนุษย์ ที่จะ “อาสาสมัคร” ทำหน้าที่พิทักษ์สิทธิอันพึงมีพึงได้ของบรรดากลุ่มชนผู้ด้อยโอกาส

“นักต่อสู้เพื่อพิทักษ์สิทธิมนุษยชน” จึงนับเป็นอาสาสมัครผู้เสียสละอย่างสูง ควรแก่การยกย่องสรรเสริญและส่งเสริมทั้งในแง่ของคุณค่าทางมนุษยธรรม และเป็นแรงบันดาลใจให้สังคมมนุษย์เราสามารถดำรงคงอยู่ได้ แม้ในท่ามกลางวิกฤตความแก่งแย่งขัดแย้งรุนแรงในสังคมโลกปัจจุบัน

“วันสตรีสากล” ๘ มีนาคม จึงเป็นโอกาสให้ร่วมกันทบทวนถึงผลงานเสียสละและสร้างสรรค์ต่อชีวิตและคุณภาพชีวิตในสังคมเพื่อร่วมกันพัฒนาบทบาทผู้หญิงในฐานะผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชนให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป และเพื่อเป็นการยืนยันถึงคุณค่าความสำคัญของผู้หญิงในบทบาทพิทักษ์สิทธิมนุษยชนเคียงบ่าเคียงไหล่ร่วมกับเพื่อนมนุษย์อื่นๆ ทั้งหลายในสังคมทั้งในแง่ของคุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติการทางสังคม สะท้อนให้เห็นถึงโลกความเสมอภาคเท่าเทียมกันของหญิงและชายในชีวิตสังคม คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงกำหนดให้จัดงานมอบรางวัลดีเด่น “ผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชน” ขึ้นเป็นประจำทุกปี และเพื่อเป็นการขยาย

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผู้หญิงในฐานะนักพิทักษ์สิทธิมนุษยชนร่วมกับการร่วมรำลึกถึง “วันสตรีสากล” ๘ มีนาคม และเพื่อแสดงข้อคิดความเข้าใจถึงผู้หญิงในบทบาทการพิทักษ์สิทธิมนุษยชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่มุมของศักยภาพโดยธรรมชาติของเพศหญิงโดยทั่วไป ซึ่งถือได้ว่ามีบทบาทความสำคัญอย่างสูง ต่อคุณภาพชีวิตและความยั่งยืนสภาพของสังคมอันเป็นรากฐานของการดำรงไว้ซึ่งสิทธิมนุษยชนและความเที่ยงธรรม

ในช่วง ๔ ปีที่ผ่านมา มีผู้หญิงที่ได้รับคัดเลือกให้รับรางวัลดีเด่น “ผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชน” ทั้งสิ้น ๑๗ คน และ ๑ กลุ่ม โดยมีรายชื่อ ดังนี้

ปี ๒๕๕๘ :

(๑) มณี บุณยรอด ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ห้วยสามพาด กิ่งอำเภอประจักษ์ศิลปาคม จ.อุดรธานี ผู้หญิงชาวบ้านที่มีบทบาทในการปกป้องสิทธิชุมชน รักษาแผ่นดิน ผืนป่าและแม่น้ำ ไม่ให้ถูกทำลายจากเหมืองแร่ไฟฟอส

(๒) จันทรีสุตา เพิ่มธัญกรรม หัวหน้าโครงการกลุ่มพลังชีวิต ผู้ก่อตั้ง บ้านนกหวีด บ้านพักสำหรับเด็กแรกเกิดซึ่งเป็นบุตรของผู้ติดเชื้อที่ยากจน เป็นผู้หญิงที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างเครือข่าย เพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชนของผู้หญิงที่ติดเชื้อเอช ไอ วี

(๓) พรพิศ ผักไหม ผู้ประสานงานพนักงานบริการ ศูนย์เอ็มพาวเวอร์ เชียงใหม่ เป็นผู้สร้างมุมมองใหม่ให้กับสังคมเพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชนของผู้หญิงและพนักงานบริการ

(๔) ลม้าย มานะการ นักพัฒนาโครงการอนุรักษ์พื้นที่ลุ่มน้ำชายฝั่ง จังหวัดปัตตานี ผู้หญิงนักพัฒนาชาวไทยพุทธ ที่มีบทบาทในการปกป้องสิทธิชุมชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ระหว่างมุสลิม-ชาวไทยพุทธ

(๕) พจสนา บุญทอง หัวหน้าศูนย์คุ้มครองสิทธิผู้บริโภคมูลนิธิเพื่อผู้บริโภค เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการปกป้องสิทธิผู้บริโภค ต่อสู้กับการถูกข่มขู่ คุกคามและบางครั้งถูกทำร้ายจากผู้มีอิทธิพล เพื่อยืนยันสิทธิอันชอบธรรมของผู้บริโภค

(๖) ทิชา ณ นคร ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน บ้านกาญจนาภิเษก ผู้ประสานงานเครือข่ายผู้หญิงกับรัฐธรรมนูญ ริเริ่มดำเนินงานเยียวยาแก้ไขเด็กที่ศาลพิพากษาว่ามีความผิด โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้พัฒนาตนเองร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม เพื่อให้เด็กได้ตระหนักคุณค่าของตนเอง

ปี ๒๕๕๙ :

(๑) ซี แซ่ลี เป็นผู้หญิงชนเผ่าม้งในพื้นที่ห่างไกล ที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนของสตรีชนเผ่า ต้องทำงานต่อสู้กับวัฒนธรรมความคิดความเชื่อดั้งเดิมที่กีดกันผู้หญิงในการเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนของตนและมุ่งมั่นในการประสานความร่วมมือกับชาวบ้าน หน่วยงานภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน จนได้รับการยอมรับให้เป็นผู้นำชุมชน

(๒) อังคณา นีละไพจิตร จากผู้หญิงผู้สูญเสียสามีที่ถูกทำหายไป (ทนายสมชาย นีละไพจิตร) สู้ผู้นำในการปกป้องสิทธิมนุษยชน เพื่อสร้างหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิของประชาชนไม่ให้ถูกทำให้หายไปอย่างไร้ร่องรอย โดยปราศจากผู้มีรับผิดชอบ

(๓) รสนา โตสิตระกูล เป็นแกนนำเครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชน ในการณรงค์เพื่อตรวจสอบการทุจริตในการจัดซื้อยาและเวชภัณฑ์ ในกระทรวงสาธารณสุข และร่วมกับเครือข่ายในการริเริ่มรวบรวมรายชื่อ เพื่อให้ตรวจสอบและถอดถอนรัฐมนตรีและข้าราชการประจำระดับสูง ในกระทรวงสาธารณสุขตามรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๔๐ มีหลักคิดในการทำงาน ว่า “อะไรที่เป็นความชั่วต้องรีบกำจัด ความดีแม้เพียงเล็กน้อยก็ต้องรีบทำ” และเห็นว่า “คุณจะรู้เฉพาะเรื่องที่ชนะเท่านั้นหรือ เราต้องดูว่าถูกต้องไหม ถ้าเป็นเรื่องที่ถูกต้องก็ต้องต่อสู้อย่างเต็มที่ แล้วต้องทำไปอย่างไม่ลดละ ความพยายาม อย่าไปหวั่นกลัวต่อความพ่ายแพ้”

(๔) สุกัญญา กลางณรงค์ เป็นสื่อมวลชนและนักกิจกรรมในองค์กร พัฒนาเอกชนเล็กๆ ที่เกาะติดกับนโยบายของรัฐบาล กรณีกลุ่มทุนที่กุม อำนาจรัฐและเป็นเจ้าของผลประโยชน์ทับซ้อน ได้ศึกษาและเปิดประเด็น ดังกล่าวต่อสาธารณะ จึงทำให้ถูกฟ้องคดีหมิ่นประมาทและคดีทางแพ่ง มูลค่ากว่า ๔๐๐ ล้านบาท จึงตกเป็นจำเลยในศาลของคู่กรณีที่เป็นบริษัท ด้านโทรคมนาคมและสื่อขนาดใหญ่ รวมทั้ง เป็นจำเลยต่อสังคมที่วิพากษ์ วิจารณ์บทบาทของเธอได้ยืนหยัดเพื่อศักดิ์ศรีและเสรีภาพในฐานะนักณรงค์ ด้านสิทธิสื่อมวลชนและเพื่อสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนทั้งมวล

(๕) ไชรยา จามจุรี เป็นผู้หญิงที่มีภารกิจงานหลักเป็นนักวิชาการ ในมหาวิทยาลัยแต่ก็ได้ทำหน้าที่เสริมสร้างความเข้าใจของผู้คนให้สามารถ อยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์บนความแตกต่างหลากหลาย ท่ามกลาง ความขัดแย้งทางความคิด ความเชื่อและความรุนแรงในพื้นที่ที่เพิ่มมากขึ้น นับแต่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ก็ได้ทำหน้าที่ เป็นผู้ประสานความร่วมมือกับองค์กรภาคีทั้งภายในและภายนอกพื้นที่ เพื่อช่วยเหลือครอบครัวผู้สูญเสียในด้านต่างๆ

ปี ๒๕๕๐ :

(๑) แยนะ สะแลแม ชาวบ้านตากใบจากผู้สูญเสียในเหตุการณ์ความรุนแรงที่ สกอ.ตากใบ จังหวัดนราธิวาส ผู้นำในการปกป้องสิทธิกระบวนการยุติธรรม มีบทบาทในการประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ และภาคประชาชน เพื่อช่วยเหลือเยียวยาทดแทนชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

(๒) ฉันทลักษณ์ รักษาอยู่ ผู้ก่อตั้ง “กลุ่มสะพาน” ซึ่งนับเป็นกลุ่มที่ทำงานสร้างสื่อทางเลือกเพื่อความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ

(๓) ร้อย สิทาพงษ์ ผู้หญิงที่นำประสบการณ์ในการถูกไล่รื้อสลัมคลองเตยมาเรียนรู้ พัฒนาตนเองและพัฒนาชุมชน เพื่อปกป้องสิทธิชุมชนและยืนยันสิทธิที่จะมีที่อยู่อาศัยเป็นสิทธิอันชอบธรรมตามรัฐธรรมนูญ

ปี ๒๕๕๑ :

(๑) ปริยนัดดา (นาลอ) พันธุ์แสนกอ แม่หลวง (ผู้ใหญ่บ้าน) ชนเผ่าลาหู่ (มูเซอ) ผู้นำการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ อ.แม่สาย จ.เชียงราย ผู้นำประสบการณ์ของผู้หญิงชนเผ่ามาใช้ในการรักษาชุมชนให้ปลอดภัยจากยาเสพติด และสร้างความเข้าใจกับหน่วยงานภาครัฐ ในการเคารพสิทธิชุมชน และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาปราชญ์ยาเสพติด การแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนนโยบายการพัฒนาที่มองข้ามกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

(๒) พรเพ็ญ คงขจรเกียรติ นักพัฒนาที่เติบโตมาจากการทำงานกับกลุ่มผู้ด้อยโอกาสที่หลากหลายทั้งภายในและระหว่างประเทศ โดยทำงานส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสให้สามารถปกป้องสิทธิ

ของตนเองได้

(๓) ปริยนันท์ ล้อเสริมวัฒนา แม่ผู้ต่อสู้เพื่อลูกที่ต้องประสบกับภาวะพิการเนื่องมาจากการรักษาพยาบาลทางการแพทย์ จากผู้เสียหายทางการแพทย์ ผู้ผู้นำเครือข่ายปกป้องสิทธิมนุษยชนของผู้เสียหายทางการแพทย์

(๔) กลุ่มสตรีสานสัมพันธ์สู่สันติสุข (สอชก) ส.6 จากผู้สูญเสีย สามี ลูกชาย น้องชาย พี่ชาย จากเหตุการณ์ไม่สงบในจังหวัดภาคใต้ สู่การรวมกลุ่มเพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง เพื่อเผชิญกับสถานการณ์ความไม่สงบด้วยสันติวิธี ปกป้องชุมชนไม่ให้ทำร้ายกัน ประสานงานกับภาครัฐ ภาคเอกชน ทุกฝ่ายให้เข้าใจปัญหาของชุมชน เพื่อช่วยเหลือ เยียวยา ทดแทน ให้กับครอบครัว และทุกชีวิตที่เหลืออยู่

รางวัลดีเด่น

“ผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชน”

ความเป็นมา

เนื่องในโอกาสวันสตรีสากล ๘ มีนาคม ประจำปี ๒๕๕๒ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ร่วมกับแนวร่วมเพื่อความก้าวหน้าของผู้หญิง และองค์กรพันธมิตร ได้จัดกิจกรรมการคัดเลือกผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชน โดยมอบรางวัลดีเด่น “ผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชน” เพื่อให้สังคมตระหนักถึงบทบาทและการกิจของผู้หญิงด้านสิทธิมนุษยชน แม้ว่าทั้งหญิงและชายที่ ทำหน้าที่ปกป้องสิทธิมนุษยชนต้องเผชิญอันตรายไม่แตกต่างกัน แต่ลักษณะงานของผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชนที่ดำเนินงานอยู่นั้น ทำทนายขอบเขตทางวัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา รวมทั้งยังมีการเลือกปฏิบัติ ไม่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงมีส่วนร่วมในด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการรณรงค์ เผยแพร่ให้สังคมไทยตระหนักถึงบทบาทของผู้หญิง และส่งเสริมสนับสนุนผู้หญิงที่ทำหน้าที่ปกป้องสิทธิมนุษยชนมากยิ่งขึ้น

การจัดกิจกรรมมอบรางวัลดีเด่น “ผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชน” เป็นการมอบรางวัลแด่ผู้หญิงที่มีบทบาทและผลงานดีเด่นในการส่งเสริมปกป้อง หรือคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ซึ่งการดำเนินงานต้องเผชิญกับภาวะยากลำบาก หรือเสี่ยงอันตราย การทำงานมีคุณค่าต่อการเสริมสร้างความเข้าใจ สิทธิมนุษยชนในสังคมไทย รวมทั้งบทเรียน และประสบการณ์

การทำงานดังกล่าว สามารถเป็นกำลังใจและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุคคลอื่นในสังคม

การพิจารณาคัดเลือก

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกรางวัลดีเด่น “ผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชน” ประจำปี ๒๕๕๒ โดยมีคุณหญิงอัมพร มีสุข เป็นที่ปรึกษา นางสาวนัยนา สุภาพงษ์ เป็นประธาน นางสาวอาภร วงษ์สังข์ เป็นกรรมการ มีกรรมการซึ่งเป็นผู้แทนจากภาครัฐองค์กรเอกชนและนักวิชาการที่มีประสบการณ์การทำงานด้านสิทธิผู้หญิง และบุคลากรสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นฝ่ายเลขานุการ คณะกรรมการฯ มีอำนาจหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือก และวิธีการสรรหาผู้หญิงซึ่งมีผลงานดีเด่นด้านการปกป้องสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการพิจารณา ตรวจสอบ ผลงาน และคุณสมบัติอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องของผู้ได้รับการเสนอชื่อ คัดเลือก และตัดสินผู้มีความสมบัติเหมาะสมในการได้รับรางวัล

กรอบและหลักเกณฑ์การพิจารณา

๑. เป็นผู้หญิง* ที่มีบทบาทเป็นที่ประจักษ์ในการส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน อย่างต่อเนื่องมาโดยตลอดไม่น้อยกว่า ๓ ปี นับตั้งแต่วันที่ประกาศให้เสนอชื่อ
๒. เป็นผู้หญิง* ที่มีบทบาทและผลงานในการต่อสู้เพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชน อย่างมุ่งมั่นไม่ย่อท้อ แม้ต้องเผชิญกับความยากลำบาก
๓. บทบาทและผลงานมีคุณค่าต่อการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ สร้างผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนอันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในชุมชนและสังคม
๔. บทเรียนและประสบการณ์สามารถเป็นกำลังใจ แรงบันดาลใจ และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุคคลอื่นในสังคม

* “ผู้หญิง” หมายรวมถึง บุคคลซึ่งมีอัตลักษณ์ (sexual identity) และ/หรือเพศวิถี (sexual orientation) มีบทบาททางเพศ (gender) ของผู้หญิง (อาทิ กะเทยแปลงเพศ และไม่แปลงเพศคนข้ามเพศสาวประเภทสอง และอื่นๆ) ซึ่งมีบทบาทและผลงานในการต่อสู้เพื่อส่งเสริม คุ้มครอง และปกป้องสิทธิมนุษยชน

คำสั่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ ๗๙/๒๕๕๑ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกรางวัลดีเด่น “ผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชน” ประจำปี ๒๕๕๒

เนื่องในโอกาสวันสตรีสากล ๘ มีนาคม ประจำปี ๒๕๕๒ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เห็นสมควรมอบรางวัล “ผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชน” ประจำปี ๒๕๕๒ เพื่อรณรงค์และกระตุ้นให้สังคมไทยตระหนักถึงความสำคัญของบทบาทผู้หญิง และส่งเสริมสนับสนุนผู้หญิงที่ทำหน้าที่ปกป้องสิทธิมนุษยชนมากขึ้น รวมถึงเชิดชูผลงานของผู้หญิงที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

ฉะนั้น เพื่อให้การดำเนินงานดังกล่าวสำเร็จลุล่วงและบรรลุวัตถุประสงค์ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกรางวัลดีเด่น “ผู้หญิง ปกป้องสิทธิมนุษยชนประจำปี ๒๕๕๒” โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. องค์ประกอบ

๑.๑ คุณหญิงอัมพร มีสุข	ที่ปรึกษา
๑.๒ นางสาวนัยนา สุภาพิ่ง	ประธาน
๑.๓ นางสาวอากร วงษ์สังข์	กรรมการ

๑.๔	ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการสตรี
และสถาบันครอบครัว หรือ ผู้แทน	กรรมการ
๑.๕	ประธานมูลนิธิเพื่อนหญิง	กรรมการ
๑.๖	ประธานมูลนิธิผู้หญิง	กรรมการ
๑.๗	ผู้อำนวยการองค์การแอมเนสตี้
อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย
หรือ ผู้แทน	กรรมการ
๑.๘	ผู้จัดการโครงการส่งเสริมการดำเนินงาน
ตามอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติ
ต่อสตรีในทุกรูปแบบ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้
ประจำประเทศไทย	กรรมการ
๑.๙	ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชน
สภาพนาความ หรือ ผู้แทน	กรรมการ
๑.๑๐	ประธานโครงการสตรี และเยาวชนศึกษา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หรือ ผู้แทน	กรรมการ
๑.๑๑	นางจินตนา ณ ระนอง
ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและ
ประสานงานเครือข่าย	กรรมการ
๑.๑๒	นางสาววราวุฒิ เจนาคม
ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและนิติธรรม	กรรมการ
๑.๑๓	นางสุพัฒตรา ลิ้มปะพันธุ์
ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง	กรรมการ
๑.๑๔	นางสาวจรรุวรรณ ธรรมวิทย์
ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	กรรมการ

๑.๑๕ นางสาวตญา กอบศิริกาญจน์	เลขานุการ
ผู้อำนวยการกลุ่มงานส่งเสริมสิทธิมนุษยชน	
สำนักส่งเสริมและประสานงานเครือข่าย	
๑.๑๖ นางสาวชุลีพร เดชขำ	ผู้ช่วยเลขานุการ
เจ้าหน้าที่สิทธิมนุษยชน ๘ ว	
กลุ่มงานส่งเสริมสิทธิมนุษยชน	
สำนักส่งเสริมและประสานงานเครือข่าย	
๑.๑๗ นางจามรี ม่วงพัฒน์	ผู้ช่วยเลขานุการ
เจ้าหน้าที่สิทธิมนุษยชน ๗ ว	
กลุ่มงานส่งเสริมสิทธิมนุษยชน	
สำนักส่งเสริมและประสานงานเครือข่าย	
๑.๑๘ นายเอกชัย ปิ่นแก้ว	ผู้ช่วยเลขานุการ
เจ้าหน้าที่สิทธิมนุษยชน ๕	
กลุ่มงานส่งเสริมสิทธิมนุษยชน	
สำนักส่งเสริมและประสานงานเครือข่าย	

๒. อำนาจหน้าที่

ให้คณะกรรมการดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- ๒.๑ อำนวยการจัดงานวันสตรีสากล และการมอบรางวัลดีเด่น “ผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชน” และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๒ กำหนดวิธีการสรรหา หลักเกณฑ์ และกระบวนการคัดเลือก และเกณฑ์การตัดสินรางวัลดีเด่น “ผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชน” ประจำปี ๒๕๕๒

- ๒.๓ พิจารณาตรวจสอบผลงานและคุณสมบัติอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
ของผู้ได้รับการเสนอชื่อคัดเลือก
- ๒.๔ คัดเลือกผู้มีคุณสมบัติเหมาะสมในการรับรางวัลฯ และ
สรุปรายงานผลเสนอคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
เพื่อทราบ
- ๒.๕ จัดทำประกาศผลผู้ที่ได้รับรางวัลดีเด่น “ผู้หญิงปกป้อง
สิทธิมนุษยชน ประจำปี ๒๕๕๒”
- ๒.๖ แต่งตั้งคณะทำงานจัดงานวันสตรีสากล ๘ มีนาคม
ประจำปี ๒๕๕๒
- ๒.๗ ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
มอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ล้ง ณ วันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

(นายเสนห์ จามริก)

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

องค์กรสนับสนุนการดำเนินงาน

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
กระทรวงการพัฒนาสังคม
และความมั่นคงของมนุษย์

มูลนิธิผู้หญิง

มูลนิธิเพื่อนหญิง

สมาคมเพื่อองค์การนิรโทษกรรมสากล
(แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย)

Working for Women's
Empowerment and
Gender Equality

โครงการส่งเสริมการดำเนินงาน
ตามอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือก
ปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ
เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประจำประเทศไทย
กองทุนการพัฒนาสตรีแห่งสหประชาชาติ (UNIFEM)

สภาทนายความ

โครงการสตรีและเยาวชนศึกษา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประวัติ และผลงาน

ผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชน ประจำปี ๒๕๕๒

- ผู้หญิงสร้างบ้าน
- ผู้หญิงในอาชีพบริการ
- ผู้หญิงรักษาสีงแวดล้อม

โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

23 5:37PM

ประทีน เวคะวากยานนท์

ผู้หญิงสร้างบ้านของสล้ม ๔ ภาค

และผู้ให้ความหมายของบ้านแบบผู้หญิง :

ประทีน เวคะวากยานนท์^๑

เริ่มต้นความเป็นผู้หญิง :

จากลูกสาว เมีย และแม่ของครอบครัวคนจนเมือง

ประทีน เวคะวากยานนท์ เป็นคนกรุงเทพฯ เกิดและเติบโตที่กรุงเทพฯ มาตลอด แต่มีพื้นเพบรรพบุรุษเป็นคนราชบุรี โดยประทีนเล่าถึงวัยเด็กเมื่อ ๕๖ ปีก่อนว่า ตัวเองเกิดที่โรงพยาบาลศิริราช เป็นลูกโทนของครอบครัวเวคะวากยานนท์ โดยบิดาเป็นข้าราชการ และมารดามีอาชีพเป็นแม่ค้า เมื่อวัยเยาว์ ประทีนพักอาศัยอยู่แถบโพธิ์สามต้น ถนนอิสราภาพ โดยครอบครัวของประทีนตั้งบ้านอยู่ละแวกวัดใหม่พิเรนทร์

^๑ เรียบเรียงโดย เอกชัย ปิ่นแก้ว กลุ่มงานส่งเสริมสิทธิมนุษยชน สำนักส่งเสริมและประสานงานเครือข่าย สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒

บนที่ดินของยาย ตั้งแต่จำความได้ ประทินช่วยมารดาทำขนมข้าวต้มขายส่ง มีรายได้พออยู่ได้ แต่ไม่มีที่ดินของตัวเอง ยายของประทินมีลูก ๖ คน โดยแม่เป็นลูกสาวคนโต ส่วนนามสกุลเวคะวากยานนท์เป็นนามสกุลพ่อ ซึ่งเป็นคนไทยเชื้อจีน ต่อมาเมื่อมีปัญหาเศรษฐกิจ การทำมาหากินของครอบครัว ย่ำแย่ลง ยายก็เอาที่ดินไปจำนองกับพี่น้องของยาย สุดท้ายที่ดินก็หลุดเป็นของญาติพี่น้องไป หลังจากที่ดินถูกยึด ครอบครัวเวคะวากยานนท์ ๓ คนพ่อแม่ลูกก็แยกมาตั้งบ้านเรือนอยู่ต่างหาก โดยขอเช่าที่ดินของญาติๆ แบบถูกๆ โดยยังคงยึดอาชีพทำขนมขายเรื่อยมา

ชีวิตทางการศึกษา หลังจากจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ แล้ว ประทินไปเข้าศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรชั้นต้นที่โรงเรียนพาณิชยการธนบุรี แต่เรียนได้เพียงแค่ ๒ ปี ประทินก็ลาออก มาค้าขายอยู่กับบ้านช่วยมารดาทำมาหากิน หลังจากที่มีมารดาหย่าร้างกับบิดาไปแล้ว โดยประทินตั้งหน้าตั้งตาทำมาหากิน จนมีครอบครัว และมีบุตร ๓ คน โดยมีลูกคนโตเป็นผู้ชายปัจจุบันอายุ ๓๗ ปีแล้วทำงานอยู่ที่กรมเจ้าท่า คนกลางเสียชีวิตเมื่อปี ๒๕๔๖ และคนสุดท้ายเป็นผู้หญิงอายุ ๓๒ ปี สมรสแล้วก็แยกครอบครัวไปอยู่ต่างหาก

ประทินย้อนจุดเริ่มต้นของการคิดเรื่องสิทธิที่อยู่อาศัยให้ฟังว่า “โดยชีวิตแล้วไม่เคยคิดว่าตัวเองจะถูกย้ายที่อยู่ โดยหลังจากที่เจ้าของที่ดิน (รุ่นยาย) เสียชีวิตไปหมดแล้ว ที่ดินที่แม่และตนขอเช่าตั้งบ้านเรือนอยู่ก็กลายเป็นของรุ่นลูกๆ พี่น้องยาย ซึ่งเจ้าของที่ดินก็จำเป็นต้องขายที่ดินเมื่อประมาณ ๑๔ ปีที่แล้วที่ดินแปลงนี้มีครอบครัวตั้งบ้านเรือนอยู่ประมาณ ๔๐-๕๐ หลัง ก็เหมือนชุมชนแออัดทั่วไป ตอนนั้นก็หาเช่ากินค่า ขายขนม

ข้าวต้มช่วยกันกับแม่ โดยไม่ได้รู้จักกระบวนต่อสู้ ไม่รู้เรื่องสิทธิอะไรทั้งนั้น ชาวบ้านตอนนั้นทั้งหมดก็ทยอยแยกย้ายกันไปอยู่ที่ต่างๆ ญาติๆ ที่เคยถูกย้ายไปได้ที่ทางรถไฟมาก่อน ก็เลยชักชวนมาอยู่ โดยให้เสียค่าหน้าดิน (ค่าสิทธิการถือครองที่ดิน) ๓,๕๐๐ บาท และเสียค่าเช่าที่ดินอีกปีละ ๑,๐๐๐ บาทให้กับผู้ถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินมาก่อน โดยจ่ายอยู่ ๒ ปี หลังจากนั้นก็ไม่เสียอะไรเลย จำได้ว่าตอนที่เข้ามาอยู่ใหม่ๆ นั้น ที่ดินรกร้าง ไม่มีบ้านเรือน โดยเราคิดว่าเราเช่าที่ดินอยู่ (โดยไม่ได้จ่ายค่าเช่าที่ดินหลังจาก ๒ ปี) ตอนนั้นเราไม่มีบ้านเลขที่ การใช้น้ำประปา และไฟฟ้าอาศัยต่อฟ่วงจากบ้านในละแวกใกล้เคียงซึ่งมีเลขที่บ้าน โดยเราต้องจ่ายค่าน้ำประปา และไฟฟ้าในราคาแพง ต่อมาชุมชนค่อยๆ ขยายจนกลายเป็นชุมชนใหญ่ เรียกว่า ชุมชนชัยพฤกษ์”

ประสบการณ์การต่อสู้ จากการขอออกทะเบียนบ้าน การเข้าถึงสวัสดิการขั้นพื้นฐานของรัฐ การขอเช่าที่ชุมชนริมทางรถไฟ และการจัดทำพระราชบัญญัติชุมชนแออัด

ด้วยลักษณะการตั้งบ้านเรือนในที่ดินที่ถูกกล่าวหาว่า “บุกรุก” ทำให้คนจนเมืองไม่สามารถขอทะเบียนบ้าน หรือเอกสารต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการติดต่อขอใช้น้ำประปา หรือไฟฟ้าได้ ภาวะดังกล่าวทำให้คนจนเมืองต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายการใช้น้ำประปา และไฟฟ้าในราคาสูงเนื่องจากต้องขอต่อฟ่วงจากเอกชนเจ้าของบ้านเลขที่หรือว่าจ้างรถขนน้ำจากนอกพื้นที่เข้ามา ด้วยความยากลำบากเหล่านี้ กลุ่มคนทำงานด้านสิทธิในที่อยู่อาศัย และคนจนเมืองส่วนหนึ่งจึงได้ต่อสู้เรียกร้องให้คนจนเมืองซึ่งตั้งบ้านเรือนอยู่ในพื้นที่พิพาทกรรมสิทธิ์การถือครองที่ดิน หรือที่ดินที่ยังไม่มีข้อยุติให้สามารถขอออกทะเบียนบ้านชั่วคราว ซึ่งจะใช้น้ำประปา และไฟฟ้า

ตลอดจนการเข้าถึงสวัสดิการขั้นพื้นฐานต่างๆ ได้ง่ายขึ้น ประทินเล่าถึงเมื่อ ๑๐ ปีที่ผ่านมา ว่าการต่อสู้ด้านสิทธิมนุษยชนที่อยู่อาศัย

“เมื่อปี ๒๕๔๐ กลุ่มเพื่อนร่วมงาน (POP) โดยมีคุณเอก (อภิญญา จันทรพา) ทำงานจัดการเรื่องสิทธิที่อยู่อาศัยในพื้นที่ โดยชุมชนชัยพฤกษ์ ก็เป็นหนึ่งในกลุ่มเป้าหมายที่กลุ่มเพื่อนร่วมงานทำงานด้วย ตอนนั้นได้เจอคุณเอ็น (เจ้าหน้าที่ของมูลนิธิพัฒนาที่อยู่อาศัย) เข้าไปประสานงานกับชาวบ้านในพื้นที่ โดยประทินยังเป็นแม่ค้าขายขนม ก็เจอคุณเอ็นมาคุยเรื่องการขอทะเบียนบ้านว่าจะทำได้อย่างไร ตอนนั้นสารภาพว่า ไม่รู้เรื่องสิทธิและคิดว่าพวกที่ชอบชุมนุมเป็นพวกมีปัญหา ชอบทำตัวเกะกะ หลังจากที่ได้เริ่มประชุมกับชาวบ้านก็ได้ยื่นเรื่องขอทะเบียนบ้านโดยตัวเองที่สำนักงานเขต โดยตัวเองมารู้ตอนหลังว่า เป็นตนเป็นคนท้ายๆ ที่ได้เข้าร่วมการยื่นขอทะเบียนบ้านจึงทำให้คิดว่าเราเกือบตกขบวน เพราะเราต้องทำมาหากิน แต่หลังจากที่ยื่นขอทะเบียนบ้านแล้วเราก็ไม่ได้คิดอะไร ก็ขายของตามปกติ

จนในปี ๒๕๔๑ คุณสิทธิศักดิ์ (เจ้าหน้าที่ของมูลนิธิพัฒนาที่อยู่อาศัย) จากกลุ่มเพื่อนร่วมงานก็มาชวนไปเข้าร่วมการสัมมนา ก็ถามว่า สัมมนาคืออะไร แล้วไปไหน จะต้องเสียเงินเท่าไร และได้คำตอบว่า ไม่เสียเงินใดๆ เลย แล้วก็ไปเพื่อเรียนรู้กับเพื่อนๆ กลุ่มอื่นๆ ที่มีปัญหาค้างๆ เราครั้งนั้น เราก็ไปร่วมสัมมนาที่ค่ายพุทธรักษา จ.สระบุรี เราเจอเพื่อนๆ ที่อยู่ในชุมชนต่างๆ ก็ได้รู้จักเพื่อนๆ ที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ริมทางรถไฟจากทั่วประเทศ ตอนนั้นเลยจัดตั้งเป็นเครือข่ายรถไฟสายใต้-ตะวันตก มีจำนวน ๗ ชุมชน โดยเริ่มตั้งแต่บางกรวย สะพานดำ วัดเพลง ชัยพฤกษ์

๑-๒ ตลิ่งชัน บางระมาด และบางกอกน้อย เราเริ่มเรียนรู้กระบวนการใช้สิทธิ และเริ่มทำงานจากตรงนั้นเรื่อยมา”

ทั้งนี้ด้วยกฎหมายกำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ดูแลที่ราชพัสดุสามารถที่จะพิจารณาให้เอกชนเข้าไปใช้ประโยชน์ในที่ราชพัสดุได้ในลักษณะการเช่าพื้นที่ โดยกำหนดระยะเวลาการให้เช่าพื้นที่เพื่อใช้ประโยชน์ได้ไม่เกิน ๓๐ ปี กอปรกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ผ่านมา ต่างก็เน้นย้ำเรื่องบทบาทหน้าที่ของรัฐในการดำเนินส่งเสริมความมั่นคงของมนุษย์ผ่านกิจกรรม โครงการ และการดำเนินการต่างๆ ดังนั้นเครือข่ายสลัม ๔ ภาค จึงนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวไปยังหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอใช้สิทธิในการเช่าที่ดินเพื่อจัดทำที่อยู่อาศัยสำหรับชาวชุมชน โดยในส่วนของชุมชนริมทางรถไฟทั่วประเทศมีมากกว่า ๖๐ ชุมชน ได้ร่วมกันเจรจาขอเช่าที่ดินการรถไฟเพื่อสร้างชุมชนที่ยั่งยืน โดยมีการดำเนินงานในพื้นที่นำร่องทั่วประเทศ ประทินย้อนประสบการณ์ดังกล่าวว่า

“ในปลายๆ ปี ๒๕๔๑ การรถไฟแห่งประเทศไทย เริ่มมีประกาศไล่รื้อชุมชนที่อยู่ริมทางรถไฟทั่วประเทศ โดยอ้างว่า การดำเนินกิจการของการรถไฟประสบปัญหาขาดทุน ต้องการใช้ที่ดินทำประโยชน์ เราก็หารือกับพี่เลี้ยง และชุมชน โดยคุณสุวิทย์ (นายสุวิทย์ วัฒนุญ) ก็ชวนชุมชนจากหลายๆ เครือข่ายชุมชนริมทางรถไฟทั้งทางเหนือ อีสาน (อุบลราชธานี) และได้ มาคุยกันว่าจะแก้ปัญหายังไง ตอนนั้นได้ข้อสรุปว่า จะมีการร่วมมือกันจัดตั้งเป็นเครือข่ายสลัม ๔ ภาค หลังจากนั้นก็ผันตัวเองเข้ามาทำงานเรื่อยๆ เรา รู้จักสิทธิ การต่อสู้ จากแต่ก่อนที่เราไม่ได้เข้าร่วมขบวนการ

เราถูกราชการหรือรัฐกดขี่ให้จำยอม ไม่กล้าเจรจา หลังจากที่เราเข้าร่วมกระบวนการแล้ว เราไม่กลัว เราประสานงานกับเจ้าหน้าที่สำนักงานเขตต่างๆ ได้ เราเชื่อมั่นว่า เราเป็นคนเสมอกัน โดยการเจรจาเราไม่ได้ยึดหลักการว่า จะต้องได้รับชัยชนะตามที่เรต้องการฝ่ายเดียว แต่เราใช้กระบวนการหาข้อมูลที่ชัดเจน สร้างรูปธรรมตัวอย่างที่ดี ใช้เป็นตัวต่อรอง โดยจะต้องรับฟังเหตุผลของกันและกัน ทำให้ได้ข้อยุติในกรณีปัญหาความขัดแย้งต่างๆ

หลังจากที่รวมกันเป็นเครือข่ายสลัม ๔ ภาค เราก็เริ่มนัดหมายการประชุมหน้ากระทรวงคมนาคม (ซึ่งเป็นกระทรวงต้นสังกัดของการรถไฟแห่งประเทศไทย) โดยตอนนั้นยังไม่มีกฎหมายที่อนุญาตให้ชุมชนใช้ที่ดินของทางรถไฟในระยะยาวได้นอกจากธุรกิจเอกชน ในขณะที่ชาวบ้านไม่สามารถเช่าที่ดินได้เลย เราสำรวจข้อมูลตรงนี้มาเสนอ เราให้เหตุผลประกอบว่าชาวบ้านเป็นผู้บุกเบิกการใช้ประโยชน์ในที่ดินมาก่อนแล้วเป็นเวลานาน ตอนนั้นเราใช้ตัวเลขเปรียบเทียบ อาทิ ห้างสรรพสินค้าบางแห่งได้รับอนุญาตให้เช่าที่ทางรถไฟได้ถึง ๓๐ ปี คนจนเมืองก็อยากได้ ๓๐ ปีเท่ากัน หลังจากนั้นก็มีข้อตกลงเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาทางออกร่วมกัน เริ่มจาก (๑) การยุติการไล่รื้อ (๒) การสำรวจชุมชนริมทางรถไฟทั่วประเทศโดยทางเครือข่ายสลัม ๔ ภาคทำหน้าที่สำรวจทั่วประเทศ โดยในปี ๒๕๔๒ มีชุมชนริมทางรถไฟ ๑๖๔ ชุมชนทั่วประเทศ แต่หลังจากที่เราได้เตรียมความพร้อมของพื้นที่แล้ว มีเพียง ๖๑ ชุมชนที่พร้อมเจรจา และร่วมกระบวนการต่อสู้ด้วย

ในระหว่างที่มีการสำรวจอยู่นี้เอง มีชุมชนที่ถูกปิดหมายของการรถไฟให้รื้อย้ายออกจากพื้นที่ภายใน ๑๕ วัน ก็เลยมีการนัดชุมนุมหน้ากระทรวงคมนาคม และประกาศนโยบายยุติการไล่รื้อจนกว่าจะมีการสำรวจแล้วเจรจาจนได้ข้อยุติ ตอนนั้นมีผู้แทนจาก ๖๑ ชุมชนประชุมกับคณะกรรมการบริหาร(บอร์ด) ของการรถไฟแห่งประเทศไทยจนได้ข้อสรุปให้มีคณะกรรมการแก้ไขปัญหามุมชนแออัดในที่ดินของการรถไฟ โดยต่อนั้นประทีนก็เป็นกรรมการด้วย หลังจากนั้นก็เริ่มเจรจา ขอเช่าที่ดินรถไฟแห่งประเทศไทยสำหรับการอยู่อาศัยของคนจน โดยการรถไฟบอกให้เป็นมติของคณะกรรมการบริหาร เครือข่ายสลัม ๔ ภาคก็ชุมนุมหน้ากระทรวงคมนาคมอย่างต่อเนื่อง เพื่อขอมติจากคณะกรรมการในหลักการให้เครือข่ายสลัม ๔ ภาค (สมาชิกชุมชน ๖๑ แห่งในที่ดินทางการทางรถไฟ) สามารถเช่าที่ดินจากการรถไฟได้ โดยมีคณะกรรมการลงมติให้ชุมชนที่อยู่ในที่ท้องช้างทำสัญญาเช่าได้ ๓๐ ปี และหากอยู่ในพื้นที่เกิน ๒๐ เมตร อนุญาตให้เช่าอยู่ได้ โดยทำสัญญาครั้งละ ๓ ปี และให้ต่อสัญญาใหม่ได้ ทั้งนี้หากอยู่ในพื้นที่ห่างจากแนวทางรถไฟไม่เกิน ๒๐ เมตร ก็ต้องรื้อย้ายออก และกรณีนี้จำเป็นต้องรื้อย้ายชุมชนจะตั้งเป็นการรื้อย้ายเพื่อให้การรถไฟดำเนินโครงการของการรถไฟเอง โดยต้องมีแผนการทำงาน ระยะเวลา และงบประมาณของโครงการชัดเจนแล้ว อีกทั้งจะเริ่มจากที่ดินแบ่งใหม่ให้ชุมชนเช่าอยู่ได้ โดยเป็นที่ดินในการดูแลของการรถไฟแห่งประเทศไทย และอยู่ห่างจากที่ตั้งชุมชนเดิมไม่เกิน ๕ กิโลเมตร

ประทีนกล่าวว่า “ตอนนั้นเครือข่ายสลัม ๔ ภาคร่วมกันยกร่างอัตราค่าเช่าที่ดินของการรถไฟ โดยขอตารางเมตรละ ๒ บาทต่อปี ผลการเจรจาเราได้อัตราค่าเช่าได้อยู่ระหว่าง ๗-๒๐ บาทต่อตารางเมตร โดยหากอยู่

ในเมืองก็จะแพงกว่านอกเมือง โดยการรถไฟยินยอมให้ดำเนินการได้ เราคิดว่า หากมีกลุ่มมวลชน เราจะช่วยกันได้ รัฐจะรับฟังการรถไฟ จะยินยอม

ในส่วนของพระราชบัญญัติชุมชนแออัด หลังจากที่เกิดเหตุการณ์ ไล่รื้อมาตั้งแต่ปี ๒๕๒๖ มีชุมชนหลายแห่งที่ถูกรื้อย้ายจากสลัมคลองเตย เลยมีความพยายามยกร่างพระราชบัญญัติชุมชนแออัด โดยมองว่า รัฐมี กฎหมายคุ้มครองการใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐ รวมถึงการเอาคนจนออกจาก พื้นที่ ในขณะที่ชุมชนไม่มีกฎหมายคุ้มครอง ก็เลยมีความพยายาม ร่างกฎหมายชุมชนแออัดขึ้นมา โดยตอนนั้นประทินเข้าไปเกี่ยวข้อง มีการรณรงค์กันเรื่อยมา แต่ก็ไม่ได้นำเสนอเข้ากระบวนการพิจารณา ออกกฎหมายแต่อย่างใด เนื่องจากเราประเมินกันว่า สถานการณ์ตอนนี้ เราอยู่ติการไล่รื้อได้แล้ว แล้วใช้การเจรจาในการแก้ไขปัญหาเราทำงาน กันได้ จากการทำงานที่ผ่านมาเราเห็นว่า การรวมกลุ่มจะทำให้เราอยู่ร่วม กันได้ เราเชื่อในกฎหมาย แต่เราก็คิดว่า กฎหมายมันต้อง ยึดหยุ่นสอดคล้องกับความเป็นจริงด้วย”

พลังร่วมสร้างของคนจนที่ไม่ได้เกะกะ

เบื้องหลังการเคลื่อนไหวใหญ่ ที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่างๆ และการเข้าถึงสิทธิในที่อยู่อาศัยในหลายเหตุการณ์ตั้งแต่การเคลื่อนไหวใหญ่ ของสมัชชาคนจนแห่งประเทศไทย ในฐานะคณะกรรมการพ่อครัวใหญ่ สมัชชาคนจน โดยเป็นจุดเริ่มต้นในการเรียกร้องความเป็นธรรมเพื่อคนจน ทั่วประเทศ การต่อสู้ในขบวนการของคนจนในฐานะผู้แทนเครือข่ายสลัม ๔ ภาคตลอด ๑๑ ปี ทำให้ประทินเห็นถึงปัญหาทางโครงสร้างที่ไม่ชอบธรรม

และไม่เอื้ออำนวยต่อการสร้างความมั่นคงในที่อยู่อาศัย กระบวนการทำงานเป็นเครือข่ายทางสังคมจึงกลายเป็นพลังร่วมสร้างแห่งการเปลี่ยนแปลงที่ประทีนและพี่น้องคนจนเมืองเห็นผลว่า อาจจะเป็นน้ำแรงที่พวกตนสามารถแบ่งปันให้กันได้

ประทีนอธิบายถึงสาเหตุของการชุมนุมครั้งแล้วครั้งเล่า ว่า “การชุมนุมครั้งเดียวอาจจะไม่ได้สูตรสำเร็จ เราจะต้องมีการเรียกร้องกัน แม้แต่มีมติบอร์ດแล้ว ก็ยังต้องมีการชุมนุม ทุกวันนี้เราอ้างมติบอร์ດ ในปัจจุบันเราทำได้ ๖๑ ชุมชนแล้ว ทั้งนี้กรณีที่เป็นชุมชนอื่นๆ ที่มีปัญหาเดือดร้อนคล้ายๆ กัน ในความเห็นของเรา ก็คือควรได้รับการปฏิบัติเช่นเดียวกับชุมชนอื่นๆ แต่เอาเข้าจริงการรถไฟแห่งประเทศไทยก็กล่าวอ้างข้อเสนอของเครือข่ายสลัม ๔ ภาคเป็นที่ยุติ ทำให้หากยังคงมีปัญหา เราก็ยังคงต้องทำงานเรียกร้องกันไป”

“ที่ผ่านมาเราทำงานกับสถานการณ์ร้อน ในขณะเดียวกันเราไม่เคยทำงานสถานการณ์เย็น ชาวบ้านเดิมไม่เข้มแข็ง ตอนนี้เรากำลังทำงานถอดบทเรียนการทำงานตลอด ๑๑ ปี ที่ผ่านมายุ โดยจะสรุปเรื่องวิสัยทัศน์ความเป็นมาและยุทธวิธีร่วมกันระหว่างวันที่ ๑๑-๑๓ มีนาคมนี้ ทิศทางการทำงานของเราอาจจะเปลี่ยนแปลง โดยจะจับเรื่องคุณภาพชีวิตงานเย็นและสวัสดิการมากยิ่งขึ้น” ประทีนทิ้งท้ายความคิดแนวทางในการต่อสู้ของตนเองที่ตกผลึกแล้ว

ล่าสุดในการประชุมมหกรรมประชาชนอาเซียน (ASEAN People's Forum) ระหว่างวันที่ ๒๐-๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ ประทีนได้รับมอบหมาย

ให้นำเสนอสถานการณ์ของประเทศไทยในด้านสิทธิมนุษยชน โดยประทิน สะท้อนภาพรวมของการเมืองไทย และทิศทางการพัฒนาที่สร้างความลำบากให้กับคนเมืองจากประสบการณ์ที่สั่งสมมาหลายทศวรรษว่า “นโยบายของรัฐบาลในหลายสิบปีที่ผ่านมาทำให้เกิดช่องว่างระหว่างคนจนกับคนรวย คนที่จำเป็นต้องใช้ที่ดินเพื่อการทำกิน แต่มีที่ดินไม่พอทำกินมีประมาณ ๑๐ ล้านคน ในขณะที่แรงงานนอกระบบที่มีรายได้ไม่แน่นอนที่มีมากกว่า ๒๒ ล้านคนก็ยังเข้าไม่ถึงระบบสวัสดิการของรัฐ ประชาชนจึงต้องมีการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายปัญหาเคลื่อนไหวในระดับนโยบาย”

บ้านในความหมายของผู้หญิง

ในโลกของผู้ชาย บ้านอาจจะเป็นแค่พื้นที่ของการพักผ่อน อยู่อาศัย และการใช้ชีวิตกับสมาชิกครอบครัว แต่สำหรับผู้หญิงแล้ว บ้านมี

ความหมายเป็นทั้งที่อนุบาลเลี้ยงดูอนาคตของชาติ ที่สั่งสมความมั่นคง ในการดำเนินชีวิต ตลอดจนจุดยึดโยงความเป็นครอบครัว และสมาชิก ของสังคมร่วมกัน บ้านในความหมายของผู้หญิงจึงเป็นมากกว่าทรัพย์สินสมบัติ ที่จับต้องได้ แต่เป็นความหมายของการมีชีวิตอยู่ เป็นความมั่นคงที่ส่งต่อ ให้คนรุ่นลูกรุ่นหลาน

ประทีนกล่าวถึงความหมายของบ้านว่า “คือทุกอย่างของชีวิต ตั้งแต่ เกิดจนตาย เรามีลูก ก็อยู่ในบ้าน หากเราไม่มีบ้านก็อยู่ไม่ได้ บ้าน เป็นครอบครัวที่ใหญ่ เราให้ความหมายว่ามีคนที่เกี่ยวกับเรามากมาย มีทั้ง ที่เข้าใจและไม่เข้าใจ เราก็พยายามอดทน คิดว่า เขาไม่รู้ ไม่ถึยง อย่างเราทำงานกับคนในชุมชน ทำกลุ่มออมทรัพย์ เราก็บอกว่า หากไม่ ไว้ใจก็มาถอนไปนะ แต่หากมีโครงการที่อยู่อาศัย ก็คงไม่ได้รับประโยชน์นะ เราไม่ตอบโต้ อดทน เราเข้าใจเพราะพื้นฐานของคนที่มีปัญหาที่อยู่อาศัย เพราะเราก็เป็นคนที่มีปัญหาเหมือนกัน ที่เราทำเพราะคิดว่า ตอนที่เร ายู่แบบไม่รู้เรื่อง เรามีปัญหา พอออกมาทำงานตรงนี้เราคิดว่า เราต้องช่วยกัน เราเห็นคนที่อ่อนแอ เราเห็นว่าเราต้องช่วย

ถึงแม้ว่า วันนี้เราไม่ได้เดือดร้อนอะไรมากนักเพราะมีที่ดินสามารถ ตั้งบ้านเรือนอยู่บ้างแล้ว แต่เมื่อคิดถึงตอนที่เราลำบาก ไม่มีทะเบียนบ้าน เราเห็นคนทำงานเข้ามาแนะนำโดยไม่หวังอะไรเลย เราเลยคิดว่า การที่ เราได้มาแล้ว เราก็ควรทำงานให้คนอื่น ๆ บ้าง เรามีที่ดิน บ้าน และก็ ต้องหาความมั่นคงในชีวิต เราคิดว่า ชุมชนที่มีอยู่เขาต้องมีชีวิต หลายครั้ง เราเหนื่อยแต่ไม่ท้อ บางครั้งก็ทะเลาะกับแม่ บางทีตอนเช้าเราออกมาแต่เช้า แต่แม่ต้องทำงานคนเดียว ก็สงสารและเห็นใจแม่เหมือนกัน บ้านใน

ความหมายของเราจึงเป็นมากกว่าการอยู่ในบ้านกับสมาชิกครอบครัวเท่านั้น แต่หมายถึงพี่น้องของเราในสังคมที่ยังปัญหาเรื่องบ้านด้วย”

ในส่วนของการเป็นผู้หญิงกับการทำงานชุมชนนั้น ประทินคิดว่า “การเป็นผู้หญิงกับการทำงานแบบนี้ไม่ได้มีปัญหา เพราะมีพื้นฐานของครอบครัวที่ผู้หญิงดูแลตัวเองมาตลอด หลังจากที่พ่อแยกทางจากแม่ไปแล้ว เราก็เรียนรู้การเป็นผู้นำมากขึ้นเราสามารถทำงานตรงนี้ได้สะดวก ครอบครัวไม่มีปัญหา ปัจจุบันแม่อายุ ๗๔ ปี มีบางครั้งที่ยากหยุดการทำงาน และทำกินเลี้ยงแม่แบบเต็มตัว แต่แม่บอกว่าเอ็งทำไปเถอะ ทำไปจนกว่าเอ็งจะไม่มีแรงจะทำ เพราะนั่นก็เป็นงานส่วนหนึ่งที่แม่เองก็อยากจะทำ และเป็นงานที่ช่วยเหลือคนอื่น ๆ ด้วย ตอนนี้ครอบครัวเรามีกัน ๓ คน คือ แม่ ประทิน และน้องชาย (บุตรบุญธรรม ซึ่งมีอาการพิการทางสมอง)

โดยจะทำขนมข้าวต้มตอนเย็นๆ แล้วแม่จะออกมานั่งชายที่บ้านไม่มีหนี้สินเลยไม่ต้องกังวลมากนัก”

ประทีนทิ้งท้ายการพูดคุยที่ทำให้เราเข้าใจความหมายของการทำงานพัฒนาแบบผู้หญิงว่า “ทุกวันนี้การทำงานที่เราเห็นว่า เป็นความสำเร็จของชีวิต เราเห็นชาวบ้านที่เดือดร้อนมีชีวิตที่ดีขึ้น เราเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างชีวิต เราเคยเฝ้ามองการเดินทางไปที่ต่างๆ ทั้งภายในและนอกประเทศ การทำงานตรงนี้เราได้เดินทางได้ไปในที่ต่างๆ เราก็กะลือคิดว่า เราได้ตามที่เราต้องการแล้ว เราทำงานไม่ต้องหวังว่าเราจะได้อะไร หากเราทำด้วยใจ ได้อะไรก็คืออันนั้น”

สถานที่ติดต่อ

ประทีน เวคะวากยานนท์

บ้านเลขที่ ๕๔/๔๔ หมู่ที่ ๓ ริมทางรถไฟชัยพฤกษ์

ถนนชัยพฤกษ์ ตำบลตลิ่งชัน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ

สถานที่ทำงาน เครือข่ายสลัม ๔ ภาค

เลขที่ ๔๖๓/๑ ซอย ๙

ถนนรามคำแหง ๓๙ (ซอยวัดเทพศิลา)

แขวงวังทองหลาง เขตบางกะปิ จังหวัดกรุงเทพฯ

รหัสไปรษณีย์ ๑๐๓๑๐

โทรศัพท์ ๐๒-๗๑๔ ๖๔๗๒-๓

และโทรสาร ๐๒-๗๑๔ ๖๔๗๓

สุรางค์ จันทร์แย้ม

ผู้หญิงกับอาชีพบริการทางเพศ

เรื่องลับๆ ที่สังคมต้องยอมรับ และมองให้เห็น :

สุรางค์ จันทร์แย้ม ^๒

สุรางค์ จันทร์แย้ม เกิดวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๐๔ ณ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี บิดาเป็นข้าราชการครู ปัจจุบันเกษียณแล้ว ส่วนมารดาเป็นแม่บ้าน และทำงานให้ชุมชน มีพี่น้อง ๘ คน พี่ทั้งหมด ๖ คน รับราชการครู และมีน้องชาย ๑ คนเป็นวิศวกรเครื่องกล

พื้นฐานการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงอนุปริญา สุรางค์เรียนสาขาการละครจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร และจบปริญญาตรีสาขาสุศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา และในปี ๒๕๔๒ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการศึกษาผู้ใหญ่ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

^๒ เรียบเรียงโดย ชุติพร เดชขำ กลุ่มงานส่งเสริมสิทธิมนุษยชน สำนักส่งเสริมและประสานงานเครือข่าย สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒

ประสบการณ์การทำงานเพื่อสร้างทัศนคติของสังคมกับงานบริการทางเพศ การยอมรับ และการมองเห็นตัวตนของพนักงานบริการทางเพศ

สุรางค์เริ่มชีวิตการทำงานครั้งแรกเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๒ ด้วยการเป็นอาสาสมัครโครงการศิลปินเพื่อเอดส์ ของศูนย์พิทักษ์สิทธิหญิงบริการ (EMPOWER) แล้วจึงเริ่มอาชีพนักพัฒนาอย่างเต็มตัว โดยทำงานเพื่อให้การคุ้มครองและช่วยเหลือพนักงานบริการประจำศูนย์พิทักษ์สิทธิหญิงบริการ (EMPOWER) นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

จากที่ได้สัมผัส และทำงานร่วมกับเพื่อน พี่ น้อง ที่เป็นพนักงานบริการทางเพศ พบว่ายังคงมีพนักงานบริการจำนวนหนึ่งที่ไม่สามารถอ่าน เขียนภาษาไทยได้ หลายคนอยากฝึกเขียนภาษาไทย เพื่อจะได้เขียนจดหมายหาลูก หลายคนอยากอ่านหนังสือได้ เพราะอยากจะทำางานในหนังสือพิมพ์ทุกวัน ดังนั้นสุรางค์จึงเริ่มทำห้องเรียนภาษาไทยขึ้นและจนกระทั่งมีหญิงบริการบางคนอยากจะศึกษาต่อในชั้นสูงขึ้น สุรางค์จึงสนับสนุนให้เกิดการศึกษาต่อในระบบการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งทำให้สุรางค์เริ่มเข้าใจคติของสังคมที่มีต่อพนักงานบริการทางเพศ ซึ่งกลายเป็นอุปสรรคให้พนักงานบริการทางเพศไม่สามารถเข้าถึงสิทธิทางการศึกษาได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

นั่นจึงเป็นทางให้สุรางค์พยายามหาแนวทางการจัดการศึกษานอกโรงเรียนที่เหมาะสมให้กับพนักงานบริการ จนกระทั่งในปี ๒๕๓๕ ได้ประสานงานศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร เพื่อขอคำแนะนำและได้รับอนุญาตให้จัดการศึกษานอกโรงเรียนให้กับพนักงานบริการ โดยผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร สนับสนุน

ให้จัดตั้งกลุ่มทางไกลเอ็มพาวเวอร์ เพื่อจัดการศึกษาสายสามัญให้แก่หญิงบริการในย่านพัฒน์พงศ์ และสุขุมวิท ซึ่งส่งผลให้พนักงานบริการจำนวนมากประสบความสำเร็จทางการศึกษา สามารถมีโอกาสด้านการศึกษาที่สูงขึ้น จนกระทั่งในปี ๒๕๓๖ ศูนย์พิทักษ์สิทธิหญิงบริการ ก็ได้รับรางวัลการจัดการศึกษานอกโรงเรียนดีเด่น จากกรมการศึกษานอกโรงเรียน และด้วยผลงานของความพยายามในการสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับหญิงบริการอย่างต่อเนื่อง สุรางค์จึงได้รับรางวัลโชก้าเฟลโลว์ (Ashoko Fellow) จากมูลนิธิโชก้า ประเทศอินเดียในปี ๒๕๔๒

จนกระทั่งปลายปี พ.ศ. ๒๕๔๖ สุรางค์ได้ร่วมกับเพื่อนๆ พนักงานบริการทางเพศจัดทำโครงการเพื่อทำงานให้กับพนักงานบริการที่เป็นผู้ชาย ซึ่งมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในสังคม และยังไม่มีโครงการเฉพาะที่ให้การคุ้มครองและช่วยเหลือ จนปี พ.ศ. ๒๕๔๗ สุรางค์และเพื่อนพนักงานบริการจำนวน ๕ คน ได้ร่วมกันจัดตั้ง “กลุ่มเพื่อนพนักงานบริการ (SWING)” โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ทุกคนไม่ว่าจะมีเพศสภาพเป็นอย่างไร ได้มีพื้นที่ยืนของตนเองในสังคม และในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็จัดตั้งเป็นมูลนิธิเพื่อพนักงานบริการ (SWING) จนถึงปัจจุบัน

สุรางค์ ถอดบทเรียนการทำงานที่ผ่านมาว่า “อาชีพพนักงานบริการเป็นงานที่ไม่ได้รับการยอมรับทั้งทางกฎหมาย และทางสังคม การทำงานเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของพนักงานบริการจึงเป็นงานที่ยากมาก ดังนั้น การทำงานแบบสร้างแนวร่วมหรือหามิตรทางสังคม จึงเป็นยุทธศาสตร์หลักที่เลือกใช้ในการทำงาน ทั้งการทำโครงการอาสาสมัครเรียนรู้ชีวิตของพนักงานบริการทางเพศ โดยปัจจุบันรับนักเรียนนายร้อย

ตำรวจชั้นปีที่ ๓ โรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพรานมาเรียนรู้การทำงาน
ในชุมชนเป็นระยะเวลา ๓ สัปดาห์ของทุกปี เพื่อที่จะเป็นช่องทางในการ
สร้างความเข้าใจต่อการดำเนินการค้าบริการทางเพศในมิติทางสังคมให้กับ
นักเรียนนายร้อยตำรวจ เพื่อนำไปสู่การทำงานร่วมกันในอนาคต”

ส่วนเทคนิคการทำงานเพื่อให้เข้าถึงเข้าถึงพนักงานบริการ สุรางค์
ก็อธิบายว่า “เราต้องเข้าหาผู้ประกอบการ เจ้าของสถานบริการ ซึ่งไม่ใช่
เรื่องง่าย เพราะบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนแบบเรา ไม่ได้อยู่ใน
โครงสร้างของหน่วยงานกำกับดูแลสถานบริการ ดังนั้น ยุทธศาสตร์ในการ
เปิดประตูสถานบริการก็คือการใช้ความเป็นมิตรไปเปิด” หัวใจ ของเจ้าของ
สถานบริการ ซึ่งก็ทำให้ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนการทำงาน
จากเจ้าของสถานบริการและคนในชุมชนสถานบริการเป็นอย่างดีมาก
ส่งผล ทำให้พนักงานบริการได้รับโอกาสที่ดีตามมา”

ปัจจุบัน มูลนิธิเพื่อนพนักงานบริการ มีศูนย์การทำงานอยู่ที่ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา และเป็นหน่วยการเรียนรู้รูปแบบการทำงานสำหรับพนักงานบริการให้กับหน่วยงานทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

“สิ่งที่มองเห็นแค่ยอดภูเขาน้ำแข็งที่โผล่พ้นน้ำเท่านั้น เราจะขยับฐานอคติทางเพศที่สั่งสมมาได้อย่างไร”

สุรางค์ สะท้อนประสบการณ์การทำงานเรื่องเพศเพื่อสร้างการยอมรับกับสังคมในช่วง ๒ ทศวรรษว่า

“เมื่อเริ่มต้นทำงานช่วงแรก ต้องต่อสู้กับฐานคิดเดิม เริ่มจากตนเองที่ซึมซับความเข้าใจมาจากสังคมโดยรอบต่อคนที่ประกอบอาชีพขายบริการ ในความเป็นผู้หญิงดีและผู้หญิงเลว และเมื่อเราได้มีโอกาสทำงานคลุกคลีอยู่กับหญิงบริการ เราเริ่มมีคำถามให้กับตัวเองอีกว่า อะไรคือเส้นแบ่งของคำว่าผู้หญิงดีหรือเลว เพราะผู้หญิงเลวในภาพที่เราเคยมีในอดีต ปัจจุบันก็คือลูกศิษย์ พี่ น้อง และเพื่อนแท้ของเรา

นอกจากนั้นการที่เราเป็นลูกสาวคนเล็กของครอบครัวข้าราชการ พ่อและแม่ก็อยากให้เห็นลูกสาวมีอาชีพที่มั่นคง คือรับราชการ อีกทั้งมาเจอความไม่สบายใจที่ลูกสาวมาทำงานเกี่ยวข้องกับบุคคลที่สังคมโดยรวมตั้งข้อรังเกียจ พอกลัวว่าเครือญาติ จะเข้าใจว่าเราทำงานอาชีพนี้เช่นกัน พ่อจึงคัดค้านที่จะให้เราทำงานอยู่ตรงนี้ และด้วยความตั้งใจที่แน่วแน่ ว่านี่แหละคืองานที่เราเลือกจะทำในชีวิต จึงขอโอกาสจากพ่อและแม่เพื่อขอเป็นครูเช่นเดียวกับพี่ๆ เพียงแต่โรงเรียนของเราอยู่ใน

พัฒนพงศ์ และลูกศิษย์ของเราคือพนักงานบริการ และจะตอบแทนบุญคุณให้พ่อแม่กับโอกาสในทางเลือกนี้ด้วยการเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น จนในที่สุดพ่อกับแม่ก็ยอมรับในทางเลือกของเรา

นอกจากนั้นยังมีอคติและทัศนคติของคนส่วนหนึ่งในสังคมที่มีความรังเกียจต่อพนักงานบริการ ซึ่งส่งผลให้การขับเคลื่อนเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิและโอกาสทางสังคมของพนักงานบริการอยู่บนฐานของความยากลำบาก”

สิ่งที่อยากจะบอกเกี่ยวกับผู้หญิง และสิทธิมนุษยชน

สุรางค์ทั้งทำายการสนทนาที่ทำให้ได้เรียนรู้ทั้งประสบการณ์และเทคนิคในการทำงานของผู้หญิงที่ทำงานกับมายาคติเรื่องเพศที่สั่งสมมานานในสังคมไทย โดยสะท้อนความรู้สึกของผู้หญิงที่ทำงานด้านสิทธิมนุษยชนว่า

“ผู้หญิง ก็คือมนุษย์เช่นเดียวกับผู้ชาย และหรือเพศทางเลือก สิทธิที่ผู้หญิงพึงจะได้ต้องเป็นสิทธิที่เป็นความจริงไม่ใช่เพียงสิทธิแค่ตัวหนังสือหรือจินตนาการ หรือโชคชะตาเท่านั้น การทำงานด้านสิทธิมนุษยชนอย่างคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หากเปรียบคนในสังคมเสมือนนักเรียน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนก็เปรียบเสมือนครู ที่เมื่อยามนักเรียนในโรงเรียน(สังคม)มีปัญหา ครูก็จะทำหน้าที่รับฟังข้อมูลจากเด็กทั้ง ๒ ฝ่ายเพื่อที่จะสืบค้นหาความเป็นจริงว่าใครคือผู้กระทำความผิด และหาช่องทางในการไกล่เกลี่ยเพื่อให้ปัญหานั้นยุติหรือลดน้อยลงไป

ในมุมมองความรู้สึกของพนักงานบริการหรือผู้ด้อยโอกาสในสังคม คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนคือหน่วยงานที่ช่วยฟื้นคืนคุณค่า คักดิ์ศรี และความเท่าเทียมของพนักงานบริการและคนที่ด้อยโอกาสในสังคม ที่ถูกกดทับหรือขาดหายไป ได้กลับคืนมาเช่นเดียวกับบุคคลอื่นในสังคม”

การทำงานวันนี้ของสุรางค์ จันทรแย้ม จึงไม่เพียงแค่ผลักดันให้เกิดความเสมอภาค ระหว่างหญิง-ชาย แต่ได้ต่อสู้ให้เกิดการยอมรับ การมีสิทธิขั้นพื้นฐานของพนักงานบริการทางเพศ ได้ต่อสู้กับความเชื่อทางวัฒนธรรม ค่านิยมของสังคม ที่มักมองว่า **งานบริการทางเพศ เป็นงานไม่ดี ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม ผู้หญิงที่ประกอบอาชีพนี้ แม้เป็นพลเมืองของประเทศ แต่ก็ไม่ควรได้รับสิทธิ รวมทั้งสิทธิขั้นพื้นฐาน**

นอกจากนี้ ยังได้ขยายการทำงาน ไปยังพนักงานบริการ ที่มีความหลากหลายทางเพศ เช่นเดียวกับการทำงานกับพนักงานบริการที่เป็นเพศหญิง ต้องต่อสู้กับวัฒนธรรม ประเพณี ที่ไม่ยอมรับงานบริการทางเพศ

ต่อสู้กับค่านิยมของสังคมที่มองว่า ผู้มีความหลากหลายทางเพศ เป็นปัญหาของสังคม พนักงานบริการทางเพศ ไม่ว่าจะเป็นหญิง หรือชาย จึงเหมือนเป็นพลเมืองที่ขาดโอกาส ถูกมองข้ามการให้ความช่วยเหลือ ทั้งด้านการศึกษา การให้สิทธิประโยชน์ใดๆ ถูกมองว่าไม่ใช่แรงงานปกติ ที่จะได้รับสิทธิประโยชน์สวัสดิการแรงงาน เหมือนแรงงานอื่น ท่ามกลาง การได้รับการปฏิเสธต่างๆ ข้างต้น การทำงานของ SWING จึงช่วยเปิด โอกาสให้คนที่ไม่ได้รับการยอมรับ ได้มีที่ยืน มีพื้นที่ในสังคม ได้มีโอกาสรับ การศึกษา การดูแลสุขภาพ และมีอำนาจต่อรองกับเจ้าของสถานบริการ

สุรางค์ทิพย์ท้ายความรู้สึกต่อการได้รับรางวัลดีเด่น “ผู้หญิงปกป้อง สิทธิมนุษยชน” ในปี ๒๕๕๒ ว่า “รางวัลนี้ เป็นของเพื่อนพี่ น้อง พนักงาน บริการทุกคน ที่ได้รับผ่านตัวของดิฉัน ขอขอบคุณเพื่อน พี่ น้องพนักงานบริการ ที่ช่วยให้ได้เรียนรู้กับการยืนอยู่ท่ามกลางมรสุมทางสังคมด้วยความเข้มแข็ง ขอขอบคุณประสบการณ์ทำงานจาก EMPOWER ขอขอบคุณเพื่อน พี่น้องใน บ้าน SWING และขอขอบคุณครอบครัวจันทร์แย้ม”

สถานที่ติดต่อ

มูลนิธิเพื่อนพนักงานบริการ

Service Workers in Group Foundation (SWING)

อาคารเลขที่ ๓ ชั้น ๕ ซอยพัฒน์พงศ์ ถนนสุรวงศ์

สีลม บางรัก กรุงเทพมหานคร ๑๐๕๐๐

ผู้นำสตรีกลุ่มอนุรักษ์ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมบ้านกรูด และผู้นำสตรีกลุ่มรักท้องถิ่นบ่อนอก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ : จินตนา แก้วขาว และกรณีอุมา พงษ์น้อย ^๓

ผู้หญิงนักต่อสู้เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่น

จินตนา แก้วขาว ประธานกลุ่มอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบ้านกรูด เกิดวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๐๕ ที่ตำบลธงชัย อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๕ และแต่งงานกับนายอิศรา แก้วขาว มีบุตรด้วยกัน ๓ คน เป็นหญิง ๒ คน และชาย ๑ คน ปัจจุบันเป็นแม่บ้าน และขายของชำที่บ้าน

^๓ เรียบเรียงโดย รตญา กอบศิริภาณุรักษ์ กลุ่มงานส่งเสริมสิทธิมนุษยชน สำนักส่งเสริมและประสานงานเครือข่าย สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒

จินตนา แก้วขาว

กรณัฏฐมา พงษ์น้อย

กรณีอุมา พงษ์น้อย ประธานกลุ่มรักท้องถิ่นบ่อนอก เกิดวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๑๔ ณ ตำบลบ่อนอก อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จบการศึกษาระดับมัธยมปีที่ ๖ เป็นภรรยาของเจริญ วัดอักษร ซึ่งต่อมา ถูกยิงเสียชีวิต เมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๔๗ ปัจจุบันประกอบอาชีพทำไร่ และร้านอาหารพร้อมที่พักริมทะเลบ่อนอก

จินตนา-กรณีอุมา กลุ่มอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบ้านกรูด และกลุ่มรักท้องถิ่นบ่อนอก

จินตนา แก้วขาว ทำงานเคียงบ่าเคียงไหล่คู่กับกรณีอุมา พงษ์น้อย ในฐานะตัวแทนชุมชนบ้านกรูด และชุมชนบ่อนอก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในการรณรงค์ใช้สิทธิของประชาชน และชุมชน คัดค้านนโยบายของรัฐ และการทำงานของกลุ่มทุนที่กระทบต่อทรัพยากรในท้องถิ่น โดยเฉพาะที่เป็นโครงการพลังงานขนาดใหญ่

เป็นเวลากว่า ๑๐ ปี นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ เป็นต้นมา ที่จินตนา และกรณีอุมา ได้ร่วมกับชุมชนคัดค้านโครงการโรงไฟฟ้าถ่านหิน ๓ โรง ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งการต่อสู้โดยใช้กระบวนการรณรงค์นี้ ใช้เวลานานกว่า ๔ ปี โดยทั้งสองคนได้ร่วมกับชาวบ้านบ้านกรูดและบ่อนอก ใช้สิทธิของตนเองและชุมชนต่อหน่วยงานราชการ ในการขอรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ได้เปิดเผยสู่สาธารณะ และสามารถวิพากษ์วิจารณ์ด้วย ภูมิปัญญา โดยเฉพาะความรู้ในทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่นตน จนทำให้รัฐบาลขณะนั้น ภายใต้การนำของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ยกเลิก การก่อสร้างโรงงานไฟฟ้าถ่านหิน ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เจริญ วัดอัมพร

การดำเนินงานโดยมีจิตใจอันมุ่งมั่นและไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก ในบริบทที่มีความคิดเห็นที่แตกต่างของกลุ่มคน ภายใต้ผลประโยชน์มหาศาล แม้จะถูกข่มขู่คุกคาม และแม้กระทั่งสามีของกรณีอุมา (นายเจริญ วัตอักษร) ถูกลอบสังหารจนเสียชีวิต จนผู้หญิงนักต่อสู้ทั้งสองก็รับรู้ได้ว่าชีวิตไม่มีความปลอดภัย และต้องอยู่กับความระแวงระวังมาตลอด แต่การต่อสู้ของผู้หญิงทั้งสองและชุมชน ทำให้สังคมไทยตระหนักและยอมรับความสำคัญของการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนผลการขยายการก่อสร้าง โรงไฟฟ้าถ่านหิน การทุ้มเทของผู้นำสตรีทั้งสอง และชาวบ้านจากทั้งสองชุมชน สร้างความมั่นใจให้ชาวบ้านชุมชนอื่น ที่ประสบปัญหาโครงการขนาดใหญ่เกิดความมั่นใจและมีกำลังใจในการปกป้องทรัพยากรในท้องถิ่นของตน ตลอดจนใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญอย่างเท่าเทียมกับกลุ่มทุนและเจ้าหน้าที่รัฐ

กรณีอุมา ได้ร่วมมือกับ เจริญ ผู้เป็นสามีเมื่อครั้งที่ยังมีชีวิตอยู่ และชาวบ้านบ่อนอก เก็บข้อมูลและถ่ายรูปวาฬบรูด้า บริเวณทะเลบ่อนอก เพื่อยืนยันความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางทะเลของทะเลบ่อนอก ซึ่งใช้หลักฐานข้อมูลที่ปรากฏในรายงานผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่จัดทำโดยบริษัทเอกชน ที่สรุปว่าเป็นทะเลบ่อนอกเสื่อมโทรม ไม่พบสัตว์ทะเลหายากแต่อย่างใด

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๔ กรณีอุมาได้ช่วยเจริญ และชาวบ้านบ่อนอก ตรวจสอบการอนุญาตของสภาตำบลบ่อนอก ให้บริษัทธุรกิจเอกชนแห่งหนึ่ง ใช้ที่ดินสาธารณะ จำนวน ๙๓๔ ไร่ ตัดขายทะเล สร้างโรงไฟฟ้าถ่านหิน พบว่า สภาตำบลไม่มีอำนาจดังกล่าว ซึ่งส่งผลให้การอนุญาตครั้งนั้น

ต้องยกเลิกไป ในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ กรณ์อุมา และเจริญก็ร่วมกับชาวบ้านบ่อนอก ร้องเรียนกรณีนายทุนนาุ้งบุกรุกที่สาธารณะดังกล่าว เพื่อขอให้ออกโฉนด ซึ่งเป็นต้นเหตุให้เจริญ ถูกสังหาร แต่กรณ์อุมาก็ไม่ย่อท้อ และยังยืนหยัด ต่อสู้เพื่อดูแลรักษาบ่อนอกเรื่อยมา

กรณ์อุมากับบทบาท “นักปกป้องสิทธิมนุษยชน”

กรณ์อุมา พงษ์น้อย ผู้ต่อสู้กับโครงการพัฒนาและความอยุติธรรมเชิงโครงสร้างเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่น ร่วมกับกลุ่มรักท้องถิ่นบ่อนอก และเครือข่ายมาอย่างต่อเนื่องยาวนานจนปัจจุบัน แม้ไม่มี เจริญ วัดอักษร เคียงข้างแล้วก็ตาม

กรณ์อุมา ให้สัมภาษณ์ในงานครบ ๓ ปี ของการจากไปเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่นของเจริญ วัดอักษร เมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๕๐ โดยสะท้อนให้เห็นความเป็นผู้ทอญนักต่อสู้เพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชนว่า

“ตลอดประวัติศาสตร์อันยาวนานของบ้านเมืองนี้ ชุมชนหลายแห่ง ได้ลุกขึ้นมาต่อรองอำนาจในการกำหนดอนาคตของตนเอง ได้เกิดการต่อสู้ขึ้นมาหลายครั้ง ในหลายพื้นที่ แลคมด้วยเลือดเนื้อของชาวบ้านนิรนามไม่รู้เท่าไร ทั้งที่แพ้บ้างชนะบ้าง แต่ก็ล้วนได้ลุกขึ้นสู้อย่างมีศักดิ์ศรี”

“ชาวบ้านลุกขึ้นสู้ ด้วยสำนึกอย่างชาวบ้านว่า อยู่มาอย่างนี้ จะดีจะชั่ว ก็อยู่มาแต่รุ่นปู่ย่า ทำมาหากินเลี้ยงตัวเลี้ยงครอบครัวมาโดยอาศัยทรัพยากร รอบตัว คือ ผืนดิน แม่น้ำ ป่าเขา ทะเล อยู่ร่วมกันมาเป็นชุมชน เป็นเทือกเขาเหล่ากอ ที่สามัคคีกันบ้าง ทะเลาะกันบ้าง ก็ยังยึดโยงกันอยู่

เป็นชุมชน เพราะเราต้องพึ่งพา พึ่งพิงซึ่งกันและกัน เมื่อวันหนึ่งมีคนมา ทูบหม้อข้าว จะมาแบ่งแยกทำลายชุมชนของเรา เราจึงต้องลุกขึ้นสู้ ตามสัญญาตามสามัญสำนึก ด้วยเป้าหมายที่ชัดเจน ตรงไปตรงมาว่า เราต้องสู้เพื่อรักษาปากท้อง หม้อข้าว และหม้อรถของเราไว้ อย่ามาพูดคำว่า “ผลประโยชน์ของชาติ” หรือ “ผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่” กับเราแต่ เพียงลอยๆ เพื่อเป็นข้ออ้างให้เราต้องเสียสละ เพราะคนส่วนใหญ่ย่อม ประกอบด้วยคนส่วนน้อย คนเล็กคนน้อยมารวมกัน ศักดิ์ศรีของคนส่วนใหญ่ จะเกิดขึ้นได้อย่างไร ถ้าคนส่วนน้อยถูกย่ำยีผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ จะมีอยู่จริงได้อย่างไร ถ้ามันได้มาด้วยการยื้อแย่ง ทำลาย ปล้นชิงคนเล็ก คนน้อย เพราะชาติประกอบขึ้นด้วยชุมชนเล็กๆ หลายๆ ชุมชน ชุมชน เข้มแข็ง ชาติจึงเข้มแข็ง”

กรณีอุมาสะทอนมุมมองของการต่อสู้จากคนเล็กคนน้อยว่า “ขบวนการประชาชนในระดับชุมชน อาจดูเป็นเรื่องเฉพาะประเด็น เฉพาะถิ่น แต่ภายในขบวนการเล็กๆ เช่นนี้เอง ที่เรารู้ว่าอะไรเป็นอะไร เรามองเห็นได้ทะลุในทุกส่วน ทุกองค์ประกอบของขบวน เพราะมัน ล้วนมาจากเรา อยู่ในสายตาของเรา อยู่ในการควบคุมและตัดสินใจ ของพวกเรา กระทั่งคนที่ได้ชื่อว่าเป็นแกนนำหรือผู้นำ ก็ไม่อาจตัดสินใจ หรือลงมือกระทำการใด ที่รอดพ้นไปจากการกำกับตรวจสอบของพวกเราได้ ผลจากอุดมการณ์ของความรักท้องถิ่นนี้เอง ที่ทำให้พวกเรารู้เท่าทันกลลวง และความหมายที่แท้จริงของอุดมการณ์ที่ใหญ่กว่า สำหรับเราแล้ว การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างหรือนโยบายที่แท้จริง ต้องเริ่มจากดินเล็กๆ ของชาวบ้านที่มาเดินร่วมกัน ฟันฝ่าล้มลุกคลุกคลานด้วยกัน ผลักดัน ความเปลี่ยนแปลงไปทีละก้าว ทีละขั้นร่วมกัน トラバไตที่แต่ละก้าวนั้น

ย่างออกไปด้วยกำลังขาของตัวเอง และด้วยการตัดสินใจของตัวเอง จะเดินเข้าหรือสะดุดล้มบ้าง ก็ยังภูมิใจได้ว่าเป็นการก้าวไปด้วยตีนของเรา เราอยากเห็นชุมชนต่างๆ ลุกขึ้นมาสร้างประวัติศาสตร์ของตนเอง ต่อสู้ยืนหยัดปกป้องท้องถิ่นด้วยความเข้มแข็ง ส่งทอดและสืบสานอุดมการณ์รักท้องถิ่นให้แก่ชุมชนอื่นๆ ต่อไป”

จินตนา กับ บทบาท “นักปกป้องสิทธิมนุษยชน”

จินตนา และสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ฯ ร่วมกันจับเท็จรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม และเปิดเผยแหล่งปะการังสำคัญสู่สาธารณชน จนกลุ่มทุนเจ้าของโครงการ และหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง ต้องยอมรับความผิดพลาด ในรายงานผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งได้ร่วมกับชาวบ้าน บ้านกรูด ติดตามเรื่องที่ดินสาธารณะประโยชน์ ขนาด ๑๗ ไร่ ที่อยู่ในวงล้อมของที่ดินบริษัทธุรกิจเอกชน ที่ซื้อที่ดินเพื่อทำโครงการโรงไฟฟ้า และยื่นคัดค้านให้เจ้าหน้าที่ที่ดินให้ตรวจสอบ พบว่ามีการทุจริตในการออกโฉนดที่ดิน ทำให้ที่ดินสาธารณะดังกล่าว คงมีอยู่ทุกวันนี้

จินตนาได้สะท้อนความเป็นตัวตนของผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชนไว้ในการเสวนา เรื่อง “รัฐธรรมนูญ การเลือกตั้งกับความหวังของประชาชน” เมื่อวันที่วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๐ ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพหุวิชาการ โดยคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ว่า

“รัฐธรรมนูญปี ๒๕๔๐ ให้สิทธิประชาชนรักษาจารีตประเพณี วัฒนธรรม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และพวกเราถือเป็นชาวบ้านกลุ่มแรกๆ ที่ได้มีการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ ถึงแม้การเรียกร้อง

สิทธินั้นไม่ได้ผลเต็มร้อยก็ตาม แต่ทางกลุ่มก็ได้ใช้สิทธิในการบอกกล่าว เรื่องราวปัญหาต่างๆ จนทำให้สังคมได้รับรู้ จนวันหนึ่งการเรียกร้องตาม สิทธิรัฐธรรมนูญได้นำไปสู่การยกเลิกโครงการโรงไฟฟ้าในจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ อย่างไรก็ตามก็กลับไปโผล่โครงการในพื้นที่อื่น ไปละเมิด สิทธิของประชาชนที่อื่นต่อไป”

“สิ่งที่พวกเราเจ็บปวดมากที่สุดก็คือ การต่อสู้เพื่อทรัพยากรวันนี้ ในพื้นที่เรา สถานการณ์ล่าสุดคือพวกเราถูกกล่าวว่า การรักษาสิ่งแวดล้อม การลุกขึ้นสู้เพื่อชุมชนตามรัฐธรรมนูญ ถูกหาว่ากลายเป็นผู้ไม่มีชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ล่าสุดเมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ มีการใช้ รถติดเครื่องเสียงวิ่งรอบตลาดในตัวเมือง ทั้งใบปลิว กล่าวหาให้ร่วมกัน ทำลายล้าง กลุ่มของเราที่ขึ้นธงเขียว และยื่นหนังสือตามที่ต่างๆ ให้ทำลาย กลุ่มเราให้หมด เพราะมีพฤติกรรมอันเป็นคอมมิวนิสต์ จนกระทั่งมี ลักษณะของการจะปะทะกันตลอดเวลา มีการจัดตั้งกลุ่มขึ้นมา และบอกว่า กลุ่มนี้ก็มีสิทธิในการสนับสนุน ไปโผล่ทุกที่ๆ ที่กลุ่มเราไป ในขณะที่เขาก็ มีสิทธิ เราก็มียุติ แต่เขามีอำนาจหนุนหลัง แต่เราไม่มีเลย”

จินตนา กับ บทบาทของแม่

เมื่อคราวที่จินตนาได้รับรางวัล “แม่อุทิศ” สิ่งแวดล้อม ประจำปี ๒๕๕๐ ของมหาวิทยาลัยมหิดล เธอได้ให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนที่เป็นตัวตน “แม่ของลูก” ว่า ผู้หญิงก็มีความสามารถ และสามารถทำงาน เคียงบ่ากับผู้ชายได้ กรณีของชาวบ้านหินกรูด ผู้ชายจะทำงานหาเลี้ยงครอบครัว เท่ากับช่วย หนุนเสริมให้ผู้หญิงแสดงบทบาท เป็นแนวหน้าในการณรงค์ เรียกร้อง สิทธิกับหน่วยงานรัฐ และกลุ่มทุน ช้อยากและการทำลายที่เผชิญ คือถูกโจมตี

ว่าเป็นพวกค่านึงแต่ประโยชน์ของกลุ่มเล็กๆ ไม่เห็นแก่ ประโยชน์ของส่วนรวมและประเทศ ขณะที่จินตนา และชาวบ้านหินกรูด เห็นว่าการรักษา ดูแลทรัพยากรธรรมชาติ เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมและประเทศอย่างแท้จริง ตรงข้ามกับโครงการพัฒนาพลังงานขนาดใหญ่ เช่น โรงไฟฟ้าถ่านหิน และอื่นๆ ที่กำลังตามมา ก่อให้เกิดผลร้ายต่อสิ่งแวดล้อมและประเทศ และสังคมโดยรวม

อย่างไรก็ตาม การทำงานกับชุมชน และกลายเป็นแนวหน้าในการรณรงค์เพื่อชุมชนของผู้หญิง จินตนาเล่าว่า ก็ยังมีความลำบากอยู่บ้าง เนื่องจากผู้หญิงยังกังวลเกี่ยวกับการดูแลครอบครัว ดูแลสมาชิกในครอบครัว

ต้องคำนึงถึงสังคม และการวางตัวเพื่อป้องกันการถูกครหา และต้องสร้างการยอมรับในฐานะผู้นำในชุมชนด้วย

จินตนาได้สะท้อนภาพไว้อย่างน่าคิดว่า “ในช่วงแรกก็เป็นเหมือนผู้หญิงทั่วไป เริ่มแรกสามีออกไปคัดค้านโรงไฟฟ้า ตัวเองลูกอ่อนก็หุงหาอาหารให้สามี แต่มาระยะหลังดูว่าทำแบบนี้ ความเสี่ยงน่าจะมีมากกว่า

เพราะสามีทำงานเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ อะไรก็เกิดขึ้นได้ เพราะเป็นการต่อสู้กับทุนใหญ่อย่างกระนั้นเลย ตัวเองเป็นแม่ค้าขายของชำอยู่กับบ้าน ไม่มีใครมาสั่งการ อีกทั้งตอนนั้นแกนนำผู้ชายที่มีอยู่สามสี่คนประกาศตัวว่าไม่อยากคัดค้านแล้ว ความรู้สึกแค้นแค้น ทำให้ตัดสินใจลุกขึ้นมาทำเอง แม้ตอนแรกจะไม่คิดว่าจะต้องมีบทบาทนำแต่บทบาทนี้ก็ได้ตามมาภายหลัง”

จินตนาบอกเล่าประสบการณ์ที่ต้องอธิบายให้ผู้หญิงส่วนหนึ่งฟังว่า “เธอต้องต่อสู้ในขณะที่ลูกยังเล็ก แต่ถ้าไม่สู้ ไม่ตัดคำว่าลูกยังเล็กออกไป เราก็มักมีโอกาสสู้ ลูกเราอาจจะไม่รู้ว่าจะอะไรเป็นอะไรก็ได้ วันนี้นี้ยังมีโอกาสที่จะได้เลือก คือได้เลือกที่จะต่อสู้ ก่อนที่ไม่มีโอกาสที่จะทำอะไรเลย เพราะว่าโรงงานหากสร้างลงไปแล้ว ก็ทำอะไรไม่ได้ ให้อ้างว่าลูกเล็กก็ไม่มีใครสงสาร ให้อ้างว่ากำลังท้อง ก็ไม่มีใครมอง เพราะฉะนั้นวันนี้ยังมีโอกาสให้รีบทำ...ต้องก้าวให้พ้นความหวงหาอาหารที่มีต่อลูก ลูกยังเล็ก... หรือความเป็นครอบครัว”

แต่เมื่อบทบาทของแม่ และผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชนของสังคมจะขัดกันบ้าง จินตนา ก็อธิบายว่า “เธอก็หวงหาอาหารลูกเหมือนกันแต่เธอเอาลูกไปเคลื่อนไหวด้วย เอาลูกไปอยู่ในมือไปด้วย...เมื่อเขายังเล็ก ก็เตรียมล้างขวดนม เตรียมนม เตรียมผ้าอ้อมพับใส่ตะกร้าเอาขึ้นรถไปด้วยอย่างน้อยๆ เราก็มักเห็นลูก เวลาที่ชุมนุมเสร็จเราก็มักเลี้ยงลูก ขณะที่เราทำหน้าที่ยู่ ชาวบ้านก็ช่วยเหลือ เพราะมีจุดร่วมกัน”

กรณีอุมาจากบทบาท “ข้างเท้าหลัง” มาเป็น “ข้างเท้าหน้า”

หลังจากที่กรณีอุมาเป็นผู้สนับสนุน นายเจริญผู้เป็นสามี ในการทำงานสิทธิชุมชน มาโดยตลอด แต่เมื่อเจริญถูกลอบสังหารจน เสียชีวิต กรณีอุมาก็ปรับวิถีชีวิต ด้วยความ ที่ยังไม่มีลูก และต้องการสานต่อเจตนารมณ์ ของเจริญ อีกทั้งปกป้องชุมชนที่ตัวเอง มีส่วนร่วมทำงานมาพร้อมๆ กับเจริญ กรณีอุมา จึงเปิดตัวต่อสาธารณะ ต่อสื่อมากขึ้น

จนกลายเป็นผู้นำในการรณรงค์นำปัญหาความเดือดร้อนของชุมชนบ่อนอก มาเปิดเผยต่อสังคมอยู่บ่อยครั้ง ในขณะที่ก็ต้องดูแลกิจการร้านอาหาร ควบคู่ ไปด้วยกัน อย่างไรก็ตาม กรณีอุมาไม่รู้ลึก ลำบาก สามารถทำงานร่วมกับ ผู้ชาย ร่วมกับชาวบ้านบ่อนอกได้ เพราะทำงาน ด้วยกัน กันเคยกันเป็นอย่างดี กรณีอุมาเห็นว่า ปัจจุบันผู้หญิงมีบทบาทดีขึ้น ในการทำงานในชุมชน ความ เป็นผู้นำชุมชนอยู่ที่วิถีคิด มุมมอง ไม่ได้ขึ้นกับความเป็นหญิง หรือชาย และ ไม่ขึ้นกับวัย หลายพื้นที่ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีผู้หญิงทำงานในชุมชน ร่วมกับผู้ชาย นอกจากนี้ความเป็นผู้หญิงอาจเป็นข้อได้เปรียบ ในการผ่อน ความรุนแรงลง เมื่อต้องเผชิญหน้า หรือพูดคุยกับหน่วยงานรัฐ

การต่อสู้เพื่อสิทธิชุมชนจะไม่วันหยุด...

แม้ชุมชนบ่อนอกและบ้านกรูดเป็นสถานที่ ซึ่งกลุ่มองค์กร คณะผู้บริหารท้องถิ่น นักศึกษาทั้งในประเทศไทย และต่างประเทศ เดินทางมาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้การใช้สิทธิของชุมชนเสมอมา

แม้ว่ารัฐจะยกเลิกการก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินที่บ่อนอก และหินกรูดแล้ว แต่รัฐบาลยังมีโครงการพัฒนาต่างๆ ในภาคใต้ เช่น การก่อสร้าง โรงถลุงเหล็ก ที่อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นต้น แต่ปัจจุบันจินตนา กับชาวบ้านหินกรูด และกรณีอุ้มากับชาวบ้านบ่อนอก ยังคงยึดมั่นต่อแนวทางการรักษาสีงแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่น และยื่นหยัดเพื่อคัดค้านหน่วยงานรัฐ และกลุ่มทุน ในการดำเนินการใดๆ ที่เป็นผลเสียต่อชุมชน และท้องถิ่นบ้านเกิดของตน ทั้งกรณีอุ้ม และจินตนา ต่างก็เสริมทั้งท้าย เป็นคำมั่นสัญญาของนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนผู้หญิง ในการทำงานรักษากันเกิด ว่า

“การรักษาอุดมการณ์และความเข้มแข็งของชาวประจวบไว้ เป็นภารกิจที่ไม่ใช่เรื่องง่าย ในวันนี้ การต่อสู้ของพวกเขาชาวประจวบเอง ก็ยังไม่จบสิ้น แม้โรงไฟฟ้าบ่อนอก-หินกรูด จะถูกยกเลิกไปแล้ว แต่โรงไฟฟ้าใหม่ๆ ทั้งถ่านหิน ก๊าซและนิวเคลียร์ ก็รอจังหวะที่จะรุกเข้ามา โรงงาน

อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ก็อาจจะขยายอาณาจักร มารุกรานทำลายทรัพยากร และสุขภาพของชาวประจวบฯ ให้ยิ่งหนักเข้าไปอีก ที่ดินสาธารณะ คลองชายธงก็ยังคงอยู่ในมือกลุ่มอิทธิพลท้องถิ่น

ถ้าเมื่อไหร่ที่ชุมชนของเราไม่เห็นความสำคัญของการรวมตัวกัน ต่อสู้ด้วยความเข้มแข็ง ไม่เห็นความสำคัญของการยืนหยัดด้วยตนเอง ประวัติศาสตร์แห่งชัยชนะของชุมชนที่เราเคยสร้างไว้ก็จะกลายเป็นตำนาน เป็นนิทานปรัมปราที่มีแต่จะถูกลืมเลือนไป พร้อมๆ กับวิถีชีวิตและ ทรัพยากรของชุมชนที่จะถูกทำลาย”

สถานที่ติดต่อ

กลุ่มอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบ้านกรูด
บ้านเลขที่ ๒๐๒ หมู่ ๒ ตำบลธงชัย อำเภอบางสะพาน
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

กลุ่มรักท้องถิ่นบ่อนอก วัดสี่แยกบ่อนอก
หมู่ ๑๐ ตำบลบ่อนอก อำเภอเมือง
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ที่มาข้อมูล : จินตนา แก้วขาว. แม่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม” ปี ๒๕๕๐

เข้าถึงจาก www.okanation.net/blog/thananuch/2007/08/5

กรณีอุมา พงษ์น้อย. ทำไมต้องรักท้องถิ่นและเรื่องเกี่ยวกับเจริญ วัดอักษร”

เข้าถึงจาก www.midnightuniv.org/forum

ภาคผนวก

ปฏิญญาว่าด้วย ผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชน

(Declaration on Human Rights Defenders)^๔

.....

เนื่องจากการส่งเสริมและปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในช่วงหลายสิบปีที่ผ่านมา นักสิทธิมนุษยชนไม่ว่าจะเป็นบุคคล กลุ่มและองค์กรจำนวนไม่น้อยถูกข่มขู่ คุกคาม ถูกกักขังคุมขังและถูกทำร้าย ซึ่งเกิดขึ้นในประเทศไทยด้วยสหประชาชาติจึงออกปฏิญญาว่าด้วยผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชนเพื่อให้รัฐ ประเทศต่างๆ ยึดถือดังมีชื่อเต็มว่า ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิและความรับผิดชอบของบุคคล กลุ่ม และองค์กรต่างๆ ของสังคมที่ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (Declaration on the right and protect of individuals, group and organs of society to promote and protect universally recognized human rights and fundamental freedoms) หรือรู้จักกันในอีกนามหนึ่งว่า ปฏิญญาว่าด้วยผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชน (Declaration on Human Rights Defenders) ได้รับการรับรองโดยฉันทามติจากที่ประชุมสมัชชาใหญ่สหประชาชาติ สมัยที่ ๕๓ เมื่อ ค.ศ. ๑๙๙๘ มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครององค์การ เอกชนหรือบุคคลที่ทำงาน

^๔ คำแปลนี้จัดทำโดยศูนย์ข้อมูลสิทธิมนุษยชนและสันติธรรม (สสธ.) ต้นฉบับภาษาอังกฤษสามารถหาได้จาก <www.ohchr.org>

ในด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งมักเผชิญกับความเสี่ยงในการถูกคุกคามและละเมิดสิทธิเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่

ร่างปฏิญญาใช้เวลาการเจรจานานกว่า ๑๓ ปี โดยสหประชาชาติได้รับรองร่างดังกล่าวเมื่อ ค.ศ. ๑๙๙๘ ปฏิญญาประกอบด้วยวรรคอารัมภบท (Preamble) และ ๒๐ มาตรา มีสาระสำคัญ ดังนี้

๑) การประกันสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคล ทุกคน กลุ่ม และ/หรือองค์กรทางสังคม ว่ามีสิทธิที่จะรวมกลุ่มโดยสันติ จัดตั้งและเข้าร่วมในองค์การเอกชนหรือสมาคมด้านสิทธิมนุษยชน มีสิทธิที่จะแสดงความเห็น เข้าร่วมในการรับทราบและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และดำเนินการให้สาธารณชนสนใจในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน มีสิทธิในการรับและใช้เงินจากการบริจาคเพื่อกิจกรรมด้านสิทธิมนุษยชน สิทธิในการร้องเรียนและรับการเยียวยาเมื่อถูกละเมิด

๒) รัฐมีความรับผิดชอบในเบื้องต้นและถือเป็นหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิต่างๆ ตามที่ระบุในปฏิญญา และต้องดำเนินมาตรการทางกฎหมาย ทางศาล ทางบริหารและอื่นๆ เพื่อคุ้มครองผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชนจากความรุนแรง การข่มขู่ การตอบโต้ การกดดัน หรือการกระทำตามอำเภอใจใดๆ ต่อผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชน ที่ได้ดำเนินการโดยชอบธรรมที่จะพิทักษ์หรือส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ที่ได้ดำเนินการโดยชอบธรรมที่จะพิทักษ์หรือส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

หลังการรับรองปฏิญญาได้มีการแต่งตั้งผู้แทนพิเศษของเลขาธิการสหประชาชาติว่าด้วยผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชน (Special Representative of the Secretary-General on Human Rights Defenders) เมื่อ ค.ศ. ๒๐๐๐ โดยมีหน้าที่ ดังนี้

๑) รวบรวม ตรวจสอบ และรายงานข้อมูลสถานการณ์ของ “ผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชน” ทั้งที่เป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ทำหน้าที่ส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

๒) สร้างความร่วมมือและติดต่อกับรัฐบาลและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อปฏิบัติตามปฏิญญา

๓) ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทาง ในการคุ้มครองผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชนรวมทั้งการปฏิบัติหน้าที่ของผู้แทนพิเศษ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ทั้งนี้ ผู้แทนพิเศษสามารถรับและตรวจสอบคำร้องเรียนเกี่ยวกับการละเมิดผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชนได้ โดยคำร้องเรียนต้องระบุรายละเอียด ข้อมูลของผู้ถูกละเมิด การละเมิด และผู้ถูกละเมิด รวมทั้ง ต้องดำเนินการเรียกร้องความเป็นธรรมจากรัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลังการร้องเรียนแล้ว แต่เห็นว่ายังไม่ได้รับความเป็นธรรม ก็สามารถร้องเรียนไปยังผู้แทนพิเศษอีกได้

ในรายงานของผู้แทนพิเศษฯ คนแรกคือนางฮินา จิลานี (Hina Jilani) ชาวปากีสถาน ที่เสนอต่อที่ประชุมสมัชชาใหญ่สหประชาชาติ เมื่อ ค.ศ. ๒๐๐๑ ได้กล่าวถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชน ๔ เรื่องหลัก คือ

๑) การข่มขู่หรือทำร้ายผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชนโดยไม่ต้องรับโทษ (impunity) โดยกล่าวว่า มีการข่มขู่หรือทำร้ายผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชนทั้งจากองค์กรของรัฐและกลุ่มเอกชนต่างๆ โดยรัฐบาลหลายประเทศมิได้ดำเนินการใดๆ รวมทั้งการสืบสวนเมื่อได้รับรายงาน หรือเมื่อเกิดการ

ลังหาร ทั้งนี้ผู้แทนพิเศษฯ เห็นว่านอกจากปัญหาทางการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญที่เป็นสาเหตุของการคุกคาม ทำร้ายผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชน

๒) การขัดขวางโดยใช้มาตรการทางกฎหมาย รายงานระบุว่า ผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชนมักถูกทางการ ใช้มาตรการทางกฎหมายดำเนินการมากขึ้น โดยเฉพาะจากการใช้กฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ความมั่นคงรวมทั้ง การควบคุม เสรีภาพในการชุมนุม การแสดงความคิดเห็น แม้จะเป็นการให้ความเห็นในเชิงวิชาการก็ตาม

๓) การถูกคุกคามจากหน่วยข่าวกรอง ผู้เสนอรายงานพิเศษฯ มักได้คำร้องเรียนว่า ผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชนถูกติดตาม คุกคาม ละเมิดสิทธิ ข้อมูลส่วนบุคคล สถานที่ทำงานในรูปแบบต่างๆ เช่น การตรวจและดักฟัง การติดต่อสื่อสาร รวมทั้งการถูกข่มขู่จากหน่วยข่าวกรองของรัฐ ทั้งจาก ฝ่ายพลเรือนและฝ่ายทหาร

๔) การโฆษณาชวนเชื่อหรือการปลุกปั่นยุยงให้เกิดความเกลียดชัง โดยมีการใช้สื่อของรับในการกล่าวหาและโจมตี ในการโฆษณาชวนเชื่อ หรือการปลุกปั่นยุยง เพื่อลดความน่าเชื่อถือในการปฏิบัติงาน และให้ สาธารณชนเข้าใจผิดต่อต้านผู้พิทักษ์/องค์กรด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้ง การข่มขู่และทำร้ายในรูปแบบต่างๆ

จากสรุปรายงาน จะเห็นได้ว่าการข่มขู่หรือคุกคามชีวิตของผู้ปฏิบัติงานด้านสิทธิมนุษยชน ยังเกิดขึ้นในประเทศต่างๆ แม้ว่าจะมีการรับรอง ปฏิญญาว่าด้วยผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชนก็ตาม ด้วยเหตุนี้ปฏิญญามีได้สร้าง พันธกรณีทางกฎหมาย รัฐจึงไม่ต้องรับผิดชอบทางกฎหมายระหว่างประเทศ และในหลายประเทศก็ไม่มีกฎหมายภายในหรือมีกฎหมายที่ไม่สอดคล้อง กับมาตรฐานสากลด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้งสาระของปฏิญญาดังกล่าว

ปฏิญญาแห่งองค์การสหประชาชาติ ว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครอง ผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชน

(Declaration on the Right and Responsibility of
Individuals, Groups and Organs of Society to
Promote and Protect Universally Recognized
Human Rights and Fundamental Freedoms) ^๔

.....

คำปรารภ

สมาชิกใหญ่

โดยการยืนยันอีกครั้ง ถึงความสำคัญของการถือปฏิบัติตาม
จุดประสงค์ และหลักการของกฎบัตรสหประชาชาติ เพื่อที่จะส่งเสริม
และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งมวลของประชาชน
ทั้งปวงในทุกประเทศของโลก

^๔ ปฏิญญานี้มีชื่อเต็มว่า “ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิและความรับผิดชอบของปัจเจกบุคคล
กลุ่ม และภาคส่วนต่างๆ ของสังคม ในการส่งเสริมและปกป้องสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพ
ขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้รับการยอมรับโดยทั่วทั้งสากล อันเป็นมติของการประชุมสมัชชาใหญ่
แห่งองค์การสหประชาชาติ เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๐ คำแปลนี้จัดทำโดยศูนย์ข้อมูล
สิทธิมนุษยชนและสันติธรรม (สสธ.) ปฏิญญาต้นฉบับภาษาอังกฤษ สามารถหาได้จาก
<www.ohchr.org>

โดยการยืนยันอีกครั้ง ถึงความสำคัญของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชน อันเป็นรากฐานในความพยายามระหว่างประเทศที่จะส่งเสริมการเคารพ และถือปฏิบัติโดยสากลต่อสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน และความสำคัญของกลไกทางสิทธิมนุษยชนอื่นๆ ที่ได้นำมาใช้ภายใต้ระบบของสหประชาชาติตลอดจนในระดับภูมิภาค

โดยมุ่งเน้นถึง สมาชิกทั้งปวงในประชาคมโลก ในการทำให้บรรลุถึงข้อผูกพันอย่างจริงจังที่จะส่งเสริมและสนับสนุนการเคารพในสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานต่อประชาชนทั้งหมด โดยปราศจากการแบ่งแยกชนิดใดๆ รวมทั้งความแตกต่างที่มีรากฐานมาจากเชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรืออื่นใด เผ่าพันธุ์แห่งชาติ หรือสังคม ทรัพย์สิน กำเนิด และสถานะอื่นๆ โดยพร้อมกัน และอย่างเป็นอิสระ และโดยการยืนยันอีกครั้ง ถึงความสำคัญโดยเฉพาะของการทำให้เกิดสัมฤทธิ์ผลต่อความร่วมมือในหมู่ชนานาประเทศ เพื่อที่จะทำให้บรรลุถึงข้อผูกพันนี้ เป็นไปตามกฎบัตรสหประชาชาติ

ยอมรับถึง บทบาทสำคัญของความร่วมมือในหมู่ชนานาประเทศ และคุณค่าของงานต่อปัจเจกชน กลุ่มชุมชน และสมาคมในอันที่จะมีส่วนช่วยเหลือต่อการจัดการละเมิดทั้งปวง ในสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน และปัจเจกชนทั้งหมดอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งรวมถึงความสัมพันธ์ต่อการละเมิดอย่างใหญ่หลวง ชัดแจ้ง หรืออย่างมีแผนการ ดังเช่น ผลจากการละเมิดเหล่านั้นที่เกิดจากการแบ่งแยกผิวทุกรูปแบบของการเลือกปฏิบัติตามเชื้อชาติ ลัทธิครอบครองเมือง

การยึดครอง หรือแทรกแซงของต่างชาติ การรุกราน หรือคุกคาม ต่ออธิปไตยแห่งชาติ ความสามัคคีในชาติ หรือบูรณภาพแห่งดินแดน และจากการปฏิเสธการยอมรับถึงสิทธิของประชาชนในการกำหนด เจตจำนงของตนเอง และสิทธิของประชาชนทุกคนในการใช้อำนาจอธิปไตยเหนือความมั่งคั่ง และทรัพยากรธรรมชาติของตน

ยอมรับถึง สัมพันธภาพระหว่างเสรีภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ การใช้ประโยชน์ในสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน และความใส่ใจต่อการขาดหายไปที่ถือเป็นความผิดเมื่อไม่มีการร้องทุกข์ของเสรีภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ

โดยเน้นย้ำถึง สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งหมดนั้น เป็นสากล แบ่งแยกไม่ได้ มีความเป็นอิสระ และเกี่ยวกันซึ่งกันและกัน และควรที่จะได้รับการสนับสนุนและทำให้เกิดผลอย่างถูกต้องและยุติธรรม โดยปราศจากการก่อให้เกิดความเสียหายต่อการทำให้เกิดผลในสิทธิและเสรีภาพเหล่านี้ของประชาชน

โดยเน้นย้ำถึงความรับผิดชอบ และหน้าที่หลักที่จะส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ซึ่งตกเป็นหน้าที่ของรัฐยอมรับถึงสิทธิและความรับผิดชอบของปัจเจกชน กลุ่มชุมชน และสมาคม ในอันที่จะส่งเสริมการเคารพและให้การสนับสนุนความรู้ในเรื่องสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ

ประกาศว่า :

ข้อ ๑

บุคคลมีสิทธิโดยลำพังตนเอง และโดยการร่วมกับผู้อื่นที่จะส่งเสริมและพยายามต่อสู้เพื่อคุ้มครองและทำให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานในระดับประเทศและระหว่างประเทศ

ข้อ ๒

ก) แต่ละรัฐมีความรับผิดชอบและหน้าที่หลัก ในอันที่จะคุ้มครองส่งเสริมและทำให้เกิดผลในเรื่องสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งหมด นอกเหนือจากมาตรการอื่นๆ ดังที่ได้นำมาใช้อย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งอาจจะจำเป็นต่อการที่จะสร้างเงื่อนไขที่จำเป็นทั้งหมดในทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ตลอดจนทางอื่นๆ และการรับรองทางกฎหมายที่จำเป็นต่อการที่จะประกันว่า ประชาชนทุกคนสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพทั้งหมดเหล่านี้ได้ในทางปฏิบัติ โดยลำพังตนเอง และโดยการร่วมกับผู้อื่นๆ

ข) แต่ละรัฐควรจะนำมาใช้ เช่น ในทางนิติบัญญัติ ทางการปกครอง และขั้นตอนอื่นๆ ซึ่งอาจจะจำเป็นต่อการประกันว่าสิทธิและเสรีภาพที่ได้ประกาศไว้ในปฏิญญานี้ ได้รับการรับรองอย่างแท้จริง

ข้อ ๓

กฎหมายในประเทศที่สอดคล้องกับกฎบัตรสหประชาชาติ และข้อตกลงระหว่างประเทศอื่นๆ ของรัฐภาคี ในส่วนของสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน เป็นข้อบ่งชี้ว่าเกี่ยวข้องกับกฎหมาย ภายในส่วนที่สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานควรที่จะทำให้เกิดสัมฤทธิ์ผล

และเป็นประโยชน์ และภายในส่วนที่กิจกรรมทั้งหมดตามที่ได้ประกาศไว้ในปฏิญญานี้ เพื่อการส่งเสริม ค้ำครอง และทำให้เกิดผลต่อสิทธิและเสรีภาพเหล่านั้นอย่างแท้จริง ควรที่จะได้รับการดำเนินการ

ข้อ ๔

ข้อความใดๆ ตามปฏิญญานี้ ไม่เปิดช่องทางที่จะถูกตีความอันทำให้เสื่อมเสีย หรือขัดแย้งกับจุดประสงค์และหลักการของกฎบัตรสหประชาชาติ และไม่ได้มีการจำกัด หรือทำให้เกิดความเสียหายจากบทบัญญัติของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และตราสารระหว่างประเทศ รวมถึงข้อตกลงที่ใช้ได้อื่นๆ ในขอบเขตนี้

ข้อ ๕

เพื่อความมุ่งประสงค์ในการส่งเสริมและค้ำครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน บุคคลมีสิทธิโดยลำพังตนเอง และโดยการร่วมกับผู้อื่นทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ

- ก) เพื่อที่จะพบปะ หรือประชุมอย่างสงบ
- ข) เพื่อที่จะจัดตั้ง เข้าร่วมและมีส่วนร่วมในองค์กรพัฒนาเอกชน สมาคม หรือกลุ่มชุมชน
- ค) เพื่อที่จะสื่อสารกับองค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรรัฐบาลระหว่างประเทศ

ข้อ ๖

บุคคลมีสิทธิ โดยลำพังตนเองและโดยการร่วมกับผู้อื่น

ก) เพื่อที่จะได้รับทราบ แสวงหา ได้มา รับเอา และยึดมั่น ในข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งหมด รวมทั้ง จะมีโอกาสเข้าถึงข่าวสารในเรื่องการนำซึ่งสิทธิ และเสรีภาพเหล่านี้ไปใช้ อย่างมีประสิทธิภาพในทางระบบนิติบัญญัติ ระบบทางตุลาการ หรือระบบ การปกครองของประเทศ

ข) ด้วยเหตุที่ได้มีการเปิดช่องให้ในสิทธิมนุษยชน และตราสาร ระหว่างประเทศที่ใช้ได้อื่นๆ นั้น การประกาศ แจ้ง หรือเผยแพร่ ต่อสายตาประชาชนเป็นไปอย่างเสรี ถึงข่าวสารและความรู้ในเรื่อง สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งหมด

ค) เพื่อที่จะศึกษา อภิปราย จัดตั้งและยึดมั่นความคิดเห็นต่างๆ จากการถือปฏิบัติ ในเรื่องสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งหมด ทั้งในทางกฎหมายและทางปฏิบัติ และโดยการผ่านสิ่งเหล่านี้และสื่อที่ เหมาะสมอื่นๆ เพื่อที่จะดึงดูดความสนใจของสาธารณชนต่อเนื้อหาเหล่านี้

ข้อ ๗

บุคคลมีสิทธิ โดยลำพังตนเอง และโดยการร่วมกับผู้อื่นที่จะพัฒนา และอภิปรายถึงความคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนและหลักการใหม่ๆ และเพื่อ ที่จะสนับสนุนการยอมรับถึงความคิดเห็นและหลักการเหล่านี้

ข้อ ๘

๑. บุคคลมีสิทธิ โดยลำพังตนเองและโดยการร่วมกับผู้อื่น ที่จะเข้าถึงอย่างได้ผลในการมีส่วนร่วมในการปกครองของประเทศหนึ่งๆ และในการดำเนินการของรัฐ บนพื้นฐานที่ปราศจากการเลือกปฏิบัติ

๒. สิ่งนี้รวมถึงสิ่งซึ่งนอกเหนือจากมาตรการอื่น คือ สิทธิโดยลำพังตนเอง และโดยการร่วมกับผู้อื่น ที่จะนำเสนอต่อหน่วยของรัฐบาล ตัวแทน และองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับรัฐ ถึงข้อวิพากษ์วิจารณ์ หรือข้อเสนอเพื่อที่จะปรับปรุงแก้ไขการทำงานขององค์กร และเพื่อที่จะดึงความสนใจต่อรูปแบบอื่นๆ ของการทำงานขององค์กรเหล่านั้น ซึ่งอาจจะล่าช้า หรือเป็นอุปสรรคต่อการสนับสนุน การคุ้มครอง และการทำให้สัมฤทธิ์ผลของสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน

ข้อ ๙

๑. ในการใช้สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานรวมทั้งการสนับสนุนและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตามที่ได้ประกาศไว้ในปฏิญญานี้ บุคคลมีสิทธิโดยลำพังตนเอง และโดยร่วมกับผู้อื่นที่จะได้รับประโยชน์จากการ เที่ยวย่างอย่างได้ผล และได้รับการคุ้มครองในกรณีของการละเมิดสิทธิเหล่านี้

๒. เพื่อการนี้ บุคคล ผู้ซึ่งสิทธิและเสรีภาพถูกละเมิดตามข้อกล่าวหา มีสิทธิไม่ว่าจะโดยส่วนบุคคล หรือโดยผ่านตัวแทนที่มีอำนาจตามกฎหมาย ที่จะร้องทุกข์ และมีคำร้องที่พร้อมนำเสนอในการทำประชาพิจารณ์ ต่อหน้าอย่างอิสระ ยุติธรรม และจากผู้มีอำนาจในทางตุลาการ หรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจตามกฎหมาย และเพื่อที่จะได้รับมาซึ่ง เช่น อำนาจในการตัดสินใจที่สอดคล้องตามกฎหมาย ในการจัดเตรียมการชดเชย แก้ไข รวมทั้งการชดเชย

ตามสิทธิที่ควรจะได้รับ เมื่อมีการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลนั้นๆ เช่นเดียวกับการใช้กฎหมายบังคับจากการตัดสินใจขั้นสุดท้ายและคำตัดสินของอนุญาโตตุลาการอย่างเหมาะสม ทั้งหมดเหล่านี้โดยไม่มีการเลื่อนออกไปจนเกินควร

๓. เพื่อการนี้เช่นกัน บุคคล มีสิทธิ โดยลำพังตนเอง และโดยการร่วมกับผู้อื่น นอกเหนือจากมาตรการอื่นๆ

ก) ที่จะร้องทุกข์เกี่ยวกับนโยบาย และการกระทำของข้าราชการ และหน่วยงานของรัฐบาลโดยส่วนตัว ในเรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพขั้นพื้นฐาน โดยยื่นคำร้องหรือการใช้วิธีการที่สมควรอื่นๆ ต่อผู้มีอำนาจทางตุลาการในประเทศ ผู้มีอำนาจทางการปกครอง หรือทางนิติบัญญัติ หรือผู้มีอำนาจตามกฎหมายที่ได้เตรียมการไว้ โดยระบบทางกฎหมายของรัฐ ที่จะแสดงถึงคำตัดสินของผู้มีอำนาจเหล่านั้น ต่อคำร้องโดยไม่มีการเลื่อนออกไปจนเกินควร

ข) เพื่อที่จะเข้าร่วมประชาพิจารณ์ ตามระเบียบการประชุม และการพิจารณาคดี เพื่อที่จะร่างความเห็นจากคำร้องเหล่านั้น ที่สอดคล้องกับกฎหมายแห่งชาติ และข้อตกลงและข้อผูกมัดระหว่างประเทศที่มาใช้ประโยชน์

ค) เพื่อที่จะเสนอ และให้การช่วยเหลือที่ถูกต้องตามกฎหมาย ที่มีคุณสมบัติทางวิชาชีพ หรือคำแนะนำอื่นๆ ที่สัมพันธ์กัน และการช่วยเหลือในการป้องกันสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน

๔. เพื่อการนี้เช่น และที่เป็นไปตามตราสารระหว่างประเทศ ที่นำมาใช้ประโยชน์และกำหนดการต่างๆ บุคคล มีสิทธิทั้งส่วนบุคคล และในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น ที่จะดำเนินการเข้าไปสู่เป้าหมายอย่างไม่ล่าช้า และสื่อสารกับองค์กรระหว่างประเทศส่วนใหญ่ด้วยอำนาจทั่วไป

หรืออำนาจพิเศษเพื่อที่จะได้รับและพิจารณาการสื่อสารต่อเนื้อความต่างๆ ในสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน

๕. รัฐภาคีควรที่จะดำเนินการสืบสวนอย่างทันทีและยุติธรรม หรือประกันว่าการสืบสวนจะถูกนำมาใช้แทน เมื่อใดก็ตามที่มีหลักฐานที่มี เหตุผลสมควรที่จะเชื่อว่า การละเมิดสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานนั้น ได้เกิดขึ้นในดินแดน

ข้อ ๑๐

บุคคลใดจะเข้าร่วม โดยการกระทำหรือสิ่งที่เป็นไปตามข้อบังคับ กำหนดมิได้ ในการละเมิดสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพขั้นพื้นฐาน และบุคคลใดจะถูกลงทัณฑ์ หรือกระทำด้วยวิธีการใดๆ อันเป็นการปฏิบัติ ต่อการปฏิเสธที่จะทำได้

ข้อ ๑๑

บุคคลมีสิทธิ โดยลำพังตนเอง และโดยการร่วมกับผู้อื่นที่จะใช้ หน้าที่หรืออาชีพของเขาหรือเธออย่างถูกต้องตามกฎหมาย บุคคล ผู้ซึ่งด้วยเหตุผลที่จากอาชีพของเขาหรือเธอมีผลกระทบต่อศักดิ์ศรีของมนุษย์ สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลอื่นๆ ควรที่จะเคารพ ต่อสิทธิและเสรีภาพเหล่านั้น และยอมรับต่อความสัมพันธ์กัน ของมาตรฐานในประเทศและระหว่างประเทศของการปฏิบัติ และจริยธรรมในหน้าที่และวิชาชีพ

ข้อ ๑๒

๑. บุคคลมีสิทธิ โดยลำพังและโดยการร่วมกับผู้อื่น ที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ อย่างสงบ ในการคัดค้านต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน

๒. รัฐภาคีควรที่จะต้องใช้มาตรการที่จำเป็นทั้งหมดที่จะประกันว่าการคุ้มครองโดยเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจต่อบุคคลโดยลำพังตนเองและในการร่วมกับผู้อื่นในการคัดค้านการละเมิด คุกคาม แก่แค้น เป็นปฏิปักษ์ต่อการเลือกปฏิบัติโดยพหุนัยหรือโดยนิตินัย ความกดดัน หรือการกระทำการอื่นใด โดยพลการตามผลที่เกิดขึ้นภายหลังจากการใช้สิทธิโดยชอบตามกฎหมายที่ได้ประกาศไว้ในปฏิญญานี้

ในความเกี่ยวข้องกันนี้ บุคคลชอบที่จะได้รับการคุ้มครองอย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้กฎหมายแห่งชาติในการตอบโต้ต่อการคัดค้านหรือการขัดขวางโดยลำพังตนเอง และโดยการร่วมกับผู้อื่น โดยผ่านวิธีการกิจกรรม และการกระทำอย่างสงบ รวมทั้งสิ่งเหล่านั้นจากการละเว้นการกระทำอันเนื่องมาจากรัฐภาคีที่มีผลในการละเมิดสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน เช่นเดียวกับการกระทำการละเมิดที่กระทำผิดโดยกลุ่มชน หรือกลุ่มบุคคลอื่นมีผลกระทบต่อการใช้สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน

ข้อ ๑๓

บุคคลมีสิทธิ โดยลำพังตนเองและโดยการร่วมกับผู้อื่นที่จะชักชวนรับมาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรต่างๆ เพื่อที่จะอธิบายถึงจุดประสงค์ของการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพขั้นพื้นฐาน โดยผ่านวิธีการต่างๆ อย่างสงบ ที่สอดคล้องกับกฎข้อ ๓ ของปฏิญญานี้

ข้อ ๑๔

๑. รัฐภาคี มีความรับผิดชอบต่อการที่จะนำมาตรการที่เหมาะสมในทางนิติบัญญัติ ตุลาการ การปกครอง หรือทางอื่นๆ เพื่อที่จะส่งเสริมความเข้าใจ โดยประชาชนทั้งปวง ภายใต้ดูแลอาณัติของสิทธิทางพลเมือง และสิทธิทางการเมือง ตลอดจนสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของตน

๒. ดังนั้นมาตรการเหล่านี้ ควรจะรวมถึงสิ่งทีนอกเหนือจากมาตรการอื่นๆ

ก) การประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่เท่าที่จะทำได้ในส่วน of กฎหมายแห่งชาติ และพระราชกำหนด และในส่วนของการไกล่เกลี่ยระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่เป็นที่ยอมรับ

ข) การเข้าถึงอย่างเต็มที่และเท่าเทียมกัน ในตราสารระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชน รวมทั้งรายงานเป็นครั้งเป็นคราวของรัฐ ที่ทำขึ้นต่อหน่วยงานของรัฐบาลที่ได้จัดตั้งขึ้นตามสนธิสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ที่ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของรัฐ เช่นเดียวกับการสรุปผลบันทึกในการอภิปรายและรายงานอย่างเป็นทางการของหน่วยงานของรัฐบาลเหล่านี้

ค) รัฐภาคี ควรที่จะประกันและสนับสนุน อย่างเหมาะสมในการเสริมสร้างและการพัฒนาของสถาบันระดับชาติอย่างเป็นอิสระต่อไป เพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ในดินแดนไม่ว่าสถาบัน เหล่านี้จะเป็นผู้ตรวจการรัฐสภา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน หรือสถาบันแห่งชาติในรูปแบบอื่นๆ

ข้อ ๑๕

รัฐภาคีมีความรับผิดชอบต่อการส่งเสริมและอำนวยความสะดวกต่อการสร้างกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ที่การศึกษาทุกระดับ และเพื่อที่จะประกันว่า ความรับผิดชอบในการสั่งสอนทั้งหมดเหล่านั้น สำหรับการฝึกอบรมทนายความ เจ้าหน้าที่รัฐผู้บังคับใช้กฎหมายที่มีหน้าที่ปราบปราม ตลอดจนผู้ปฏิบัติงานในกองกำลังยุโรปกรณีและการสาธารณะ รวมทั้งความรู้เบื้องต้นในเรื่องสิทธิมนุษยชนที่ได้มีการสั่งสอนในรายการฝึกอบรมของเจ้าหน้าที่เหล่านี้

ข้อ ๑๖

ปัจเจกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และสถาบันที่เกี่ยวข้องกันนี้มีบทบาทที่สำคัญในส่วนช่วยเหลือในการทำให้สาธารณชนมีความใส่ใจต่อคำถามต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งหมด โดยผ่านกิจกรรมต่างๆ ดังเช่น การศึกษา การฝึกอบรมและการวิจัยในขอบเขตเหล่านี้ เพื่อที่จะเสริมสร้างความแข็งแกร่งในภาคทนาย นอกเหนือจากนี้เพื่อความเข้าใจ ชันติ สันติภาพและความสัมพันธ์อันดีระหว่างประชาชาติ และในระหว่างกลุ่มเชื้อชาติและกลุ่มศาสนาทั้งหมด โดยคำนึงถึงความหลากหลายของพื้นฐานทางสังคม และประชาชนที่ซึ่งเขาเหล่านั้นได้ปฏิบัติการในกิจกรรมเหล่านี้

ข้อ ๑๗

ในการใช้สิทธิและเสรีภาพตามที่ได้ประกาศไว้ในปฏิญญานี้ บุคคลที่กระทำการโดยลำพังตนเอง และโดยการร่วมกับผู้อื่นต้องอยู่ภายใต้เพียงเช่นในข้อจำกัดที่สอดคล้องกับข้อตกลงระหว่างประเทศใช้ได้ และเป็นข้อกำหนดของกฎหมาย เพื่อความมุ่งประสงค์ให้ได้มาซึ่งการยอมรับ และการเคารพโดยชอบในสิทธิ เสรีภาพของผู้อื่น และเพื่อให้สอดคล้องกับข้อกำหนดอันยุติธรรมของศีลธรรม จริยธรรม สาธารณชน และสวัสดิการโดยทั่วๆ ไปในสังคมประชาธิปไตย

ข้อ ๑๘

๑. บุคคลมีหน้าที่ต่อประชาคมและภายในประชาคมอันเป็นที่ซึ่ง บุคลิกภาพของตนจะพัฒนาได้อย่างเสรีและเต็มความสามารถ

๒. กลุ่มบุคคล กลุ่มชุมชน สมาคม และองค์กรพัฒนาเอกชน มีบทบาทสำคัญ ที่จะแสดง และรับผิดชอบต่อการปกป้องประชาธิปไตย ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน และมีส่วนช่วยเหลือต่อการส่งเสริม และมุ่งขยายความก้าวหน้าในสังคมประชาธิปไตย สมาคม และแนวทางปฏิบัติต่างๆ

๓. เช่นเดียวกันนี้ ยังมีบทบาทสำคัญและความรับผิดชอบต่อการช่วยเหลืออย่างเหมาะสม ต่อการส่งเสริมสิทธิของบุคคลในระเบียบสังคมและระหว่างประเทศ อันอำนวยให้การใช้สิทธิและเสรีภาพประดาที่ได้รับไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและกลไกทางสิทธิมนุษยชนอื่นๆ ที่สามารถทำให้เป็นจริงได้อย่างเต็มที่

ข้อ ๑๙

ข้อความใดๆ ตามปฏิญญานี้ ไม่เปิดช่องที่จะแปลความโดยนัยว่าให้สิทธิใดๆ แก่กลุ่มบุคคล หรือองค์กรของสังคม หรือรัฐใดๆ ที่จะประกอบกิจกรรม หรือกระทำการใดๆ อันมุ่งต่อการทำลายสิทธิและเสรีภาพที่ได้ประกาศไว้ในปฏิญญานี้

ข้อ ๒๐

และรวมถึง ข้อความใดๆ ในปฏิญญานี้ ไม่เปิดช่องที่จะอนุญาตให้รัฐภาคีใดๆ ที่จะสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมของปัจเจกชน คณะบุคคล สมาคม หรือองค์กรพัฒนาเอกชนที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งกฎบัตรสหประชาชาติ

UNITED
NATIONS

A

General Assembly

Distr.
GENERAL

A/RES/53/144
8 March 1999

Fifty-third session

Agenda item 110 (b)

**RESOLUTION ADOPTED
BY THE GENERAL ASSEMBLY**

[on the report of the Third Committee (A/53/625/Add.2)]

53/144. Declaration on the Right and Responsibility of Individuals, Groups and Organs of Society to Promote and Protect Universally Recognized Human Rights and Fundamental Freedoms

The General Assembly,

Reaffirming the importance of the observance of the purposes and principles of the Charter of the United Nations for the promotion and

protection of all human rights and fundamental freedoms for all persons in all countries of the world,

Taking note of Commission on Human Rights resolution 1998/7 of 3 April 1998,¹ in which the Commission approved the text of the draft declaration on the right and responsibility of individuals, groups and organs of society to promote and protect universally recognized human rights and fundamental freedoms,

Taking note also of Economic and Social Council resolution 1998/33 of 30 July 1998, in which the Council recommended the draft declaration to the General Assembly for adoption,

Conscious of the importance of the adoption of the draft declaration in the context of the fiftieth anniversary of the Universal Declaration of Human Rights,²

1. *Adopts* the Declaration on the Right and Responsibility of Individuals, Groups and Organs of Society to Promote and Protect Universally Recognized Human Rights and Fundamental Freedoms, annexed to the present resolution;

¹ See *Official Records of the Economic and Social Council, 1998, Supplement N 1 o. 3 (E/1998/23), chap. II, sect. A.*

² *Resolution 217 A (III).*

2. *Invites* Governments, agencies and organizations of the United Nations system and intergovernmental and non-governmental organizations to intensify their efforts to disseminate the Declaration and to promote universal respect and understanding thereof, and requests the Secretary-General to include the text of the Declaration in the next edition of *Human Rights: A Compilation of International Instruments*.

85th plenary meeting

9 December 1998

ANNEX

Declaration on the Right and Responsibility of Individuals, Groups and Organs of Society to Promote and Protect Universally Recognized Human Rights and Fundamental Freedoms

The General Assembly,

Reaffirming the importance of the observance of the purposes and principles of the Charter of the United Nations for the promotion and protection of all human rights and fundamental freedoms for all persons in all countries of the world,

Reaffirming also the importance of the Universal Declaration of Human Rights² and the International Covenants on Human Rights³ as basic elements of international efforts to promote universal respect for and observance of human rights and fundamental freedoms and the importance of other human rights instruments adopted within the United Nations system, as well as those at the regional level,

Stressing that all members of the international community shall fulfil, jointly and separately, their solemn obligation to promote and encourage respect for human rights and fundamental freedoms for all without distinction of any kind, including distinctions based on race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national or social origin, property, birth or other status, and reaffirming the particular importance of achieving international cooperation to fulfil this obligation according to the Charter,

Acknowledging the important role of international cooperation for, and the valuable work of individuals, groups and associations in contributing to, the effective elimination of all violations of human rights and fundamental freedoms of peoples and individuals, including in relation to mass, flagrant or systematic violations such as those

² Resolution 217 A (III).

³ Resolution 2200 A (XXI), annex.

resulting from apartheid, all forms of racial discrimination, colonialism, foreign domination or occupation, aggression or threats to national sovereignty, national unity or territorial integrity and from the refusal to recognize the right of peoples to self-determination and the right of every people to exercise full sovereignty over its wealth and natural resources,

Recognizing the relationship between international peace and security and the enjoyment of human rights and fundamental freedoms, and mindful that the absence of international peace and security does not excuse non-compliance,

Reiterating that all human rights and fundamental freedoms are universal, indivisible, interdependent and interrelated and should be promoted and implemented in a fair and equitable manner, without prejudice to the implementation of each of those rights and freedoms,

Stressing that the prime responsibility and duty to promote and protect human rights and fundamental freedoms lie with the State,

Recognizing the right and the responsibility of individuals, groups and associations to promote respect for and foster knowledge of human rights and fundamental freedoms at the national and international levels,

Declares:

Article 1

Everyone has the right, individually and in association with others, to promote and to strive for the protection and realization of human rights and fundamental freedoms at the national and international levels.

Article 2

1. Each State has a prime responsibility and duty to protect, promote and implement all human rights and fundamental freedoms, *inter alia*, by adopting such steps as may be necessary to create all conditions necessary in the social, economic, political and other fields, as well as the legal guarantees required to ensure that all persons under its jurisdiction, individually and in association with others, are able to enjoy all those rights and freedoms in practice.

2. Each State shall adopt such legislative, administrative and other steps as may be necessary to ensure that the rights and freedoms referred to in the present Declaration are effectively guaranteed.

Article 3

Domestic law consistent with the Charter of the United Nations and other international obligations of the State in the field of human rights

and fundamental freedoms is the juridical framework within which human rights and fundamental freedoms should be implemented and enjoyed and within which all activities referred to in the present Declaration for the promotion, protection and effective realization of those rights and freedoms should be conducted.

Article 4

Nothing in the present Declaration shall be construed as impairing or contradicting the purposes and principles of the Charter of the United Nations or as restricting or derogating from the provisions of the Universal Declaration of Human Rights², the International Covenants on Human Rights³ and other international instruments and commitments applicable in this field.

Article 5

For the purpose of promoting and protecting human rights and fundamental freedoms, everyone has the right, individually and in association with others, at the national and international levels:

- (a) To meet or assemble peacefully;
- (b) To form, join and participate in non-governmental organizations, associations or groups;
- (c) To communicate with non-governmental or intergovernmental organizations.

Article 6

Everyone has the right, individually and in association with others:

(a) To know, seek, obtain, receive and hold information about all human rights and fundamental freedoms, including having access to information as to how those rights and freedoms are given effect in domestic legislative, judicial or administrative systems;

(b) As provided for in human rights and other applicable international instruments, freely to publish, impart or disseminate to others views, information and knowledge on all human rights and fundamental freedoms;

(c) To study, discuss, form and hold opinions on the observance, both in law and in practice, of all human rights and fundamental freedoms and, through these and other appropriate means, to draw public attention to those matters.

Article 7

Everyone has the right, individually and in association with others, to develop and discuss new human rights ideas and principles and to advocate their acceptance.

Article 8

1. Everyone has the right, individually and in association with others, to have effective access, on a nondiscriminatory basis, to participation in the government of his or her country and in the conduct of public affairs.

2. This includes, *inter alia*, the right, individually and in association with others, to submit to governmental bodies and agencies and organizations concerned with public affairs criticism and proposals for improving their functioning and to draw attention to any aspect of their work that may hinder or impede the promotion, protection and realization of human rights and fundamental freedoms.

Article 9

1. In the exercise of human rights and fundamental freedoms, including the promotion and protection of human rights as referred to in the present Declaration, everyone has the right, individually and in association with others, to benefit from an effective remedy and to be protected in the event of the violation of those rights.

2. To this end, everyone whose rights or freedoms are allegedly violated has the right, either in person or through legally authorized representation, to complain to and have that complaint promptly reviewed in a public hearing before an independent, impartial and

competent judicial or other authority established by law and to obtain from such an authority a decision, in accordance with law, providing redress, including any compensation due, where there has been a violation of that person's rights or freedoms, as well as enforcement of the eventual decision and award, all without undue delay.

3. To the same end, everyone has the right, individually and in association with others, *inter alia*:

(a) To complain about the policies and actions of individual officials and governmental bodies with regard to violations of human rights and fundamental freedoms, by petition or other appropriate means, to competent domestic judicial, administrative or legislative authorities or any other competent authority provided for by the legal system of the State, which should render their decision on the complaint without undue delay;

(b) To attend public hearings, proceedings and trials so as to form an opinion on their compliance with national law and applicable international obligations and commitments;

(c) To offer and provide professionally qualified legal assistance or other relevant advice and assistance in defending human rights and fundamental freedoms.

4. To the same end, and in accordance with applicable international instruments and procedures, everyone has the right, individually and in association with others, to unhindered access to and communication

with international bodies with general or special competence to receive and consider communications on matters of human rights and fundamental freedoms.

5. The State shall conduct a prompt and impartial investigation or ensure that an inquiry takes place whenever there is reasonable ground to believe that a violation of human rights and fundamental freedoms has occurred in any territory under its jurisdiction.

Article 10

No one shall participate, by act or by failure to act where required, in violating human rights and fundamental freedoms and no one shall be subjected to punishment or adverse action of any kind for refusing to do so.

Article 11

Everyone has the right, individually and in association with others, to the lawful exercise of his or her occupation or profession. Everyone who, as a result of his or her profession, can affect the human dignity, human rights and fundamental freedoms of others should respect those rights and freedoms and comply with relevant national and international standards of occupational and professional conduct or ethics.

Article 12

1. Everyone has the right, individually and in association with others, to participate in peaceful activities against violations of human rights and fundamental freedoms.

2. The State shall take all necessary measures to ensure the protection by the competent authorities of everyone, individually and in association with others, against any violence, threats, retaliation, de facto or *de jure* adverse discrimination, pressure or any other arbitrary action as a consequence of his or her legitimate exercise of the rights referred to in the present Declaration.

3. In this connection, everyone is entitled, individually and in association with others, to be protected effectively under national law in reacting against or opposing, through peaceful means, activities and acts, including those by omission, attributable to States that result in violations of human rights and fundamental freedoms, as well as acts of violence perpetrated by groups or individuals that affect the enjoyment of human rights and fundamental freedoms.

Article 13

Everyone has the right, individually and in association with others, to solicit, receive and utilize resources for the express purpose of promoting and protecting human rights and fundamental freedoms through peaceful means, in accordance with article 3 of the present Declaration.

Article 14

1. The State has the responsibility to take legislative, judicial, administrative or other appropriate measures to promote the understanding by all persons under its jurisdiction of their civil, political, economic, social and cultural rights.

2. Such measures shall include, inter alia:

(a) The publication and widespread availability of national laws and regulations and of applicable basic international human rights instruments;

(b) Full and equal access to international documents in the field of human rights, including the periodic reports by the State to the bodies established by the international human rights treaties to which it is a party, as well as the summary records of discussions and the official reports of these bodies.

3. The State shall ensure and support, where appropriate, the creation and development of further independent national institutions for the promotion and protection of human rights and fundamental freedoms in all territory under its jurisdiction, whether they be ombudsmen, human rights commissions or any other form of national institution.

Article 15

The State has the responsibility to promote and facilitate the teaching of human rights and fundamental freedoms at all levels of education and to ensure that all those responsible for training lawyers, law enforcement officers, the personnel of the armed forces and public officials include appropriate elements of human rights teaching in their training programme.

Article 16

Individuals, non-governmental organizations and relevant institutions have an important role to play in contributing to making the public more aware of questions relating to all human rights and fundamental freedoms through activities such as education, training and research in these areas to strengthen further, *inter alia*, understanding, tolerance, peace and friendly relations among nations and among all racial and religious groups, bearing in mind the various backgrounds of the societies and communities in which they carry out their activities.

Article 17

In the exercise of the rights and freedoms referred to in the present Declaration, everyone, acting individually and in association with others, shall be subject only to such limitations as are in accordance with applicable international obligations and are determined by law solely for the purpose of securing due recognition and respect for the rights and freedoms of others and of meeting the just requirements of morality, public order and the general welfare in a democratic society.

Article 18

1. Everyone has duties towards and within the community, in which alone the free and full development of his or her personality is possible.

2. Individuals, groups, institutions and non-governmental organizations have an important role to play and a responsibility in safeguarding democracy, promoting human rights and fundamental freedoms and contributing to the promotion and advancement of democratic societies, institutions and processes.

3. Individuals, groups, institutions and non-governmental organizations also have an important role and a responsibility in contributing, as appropriate, to the promotion of the right of everyone to a social and international order in which the rights and freedoms set forth in the

Universal Declaration of Human Rights and other human rights instruments can be fully realized.

Nothing in the present Declaration shall be interpreted as implying for any individual, group or organ of society or any State the right to engage in any activity or to perform any act aimed at the destruction of the rights and freedoms referred to in the present Declaration.

Article 20

Nothing in the present Declaration shall be interpreted as permitting States to support and promote activities of individuals, groups of individuals, institutions or non-governmental organizations contrary to the provisions of the Charter of the United Nations.

รางวัลดีเด่น “ผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชน ปี ๒๕๔๘”

มณี บุญรอด

“ผู้หญิงชาวบ้านที่มีบทบาทในการปกป้อง สิทธิชุมชน รักษาแผ่นดิน ผืนป่าและแม่น้ำ แม้ว่าจะถูกข่มขู่ คุกคามจากผู้มีอิทธิพลก็ยืนหยัดเป็นผู้นำในการปกป้อง รักษาทรัพยากร ธรรมชาติในชุมชนอย่างกล้าหาญ”

สถานที่ติดต่อ ๕๑ หมู่ ๑๑ ตำบลห้วยสามพาด
กิ่งอำเภอประจักษ์ศิลปาคม จังหวัดอุดรธานี ๔๑๑๐๐
โทรศัพท์ ๐๔-๙๒๗๔-๐๔๕๙

จันทรสุดา เพิ่มธัญกรรม

“เป็นผู้หญิงที่มีบทบาท สำคัญในการสร้างเครือข่าย ผู้ติดเชื่อแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นจุดรวมกำลังใจสำหรับ เพื่อนมนุษย์ ที่ติดเชื่อโดยรวบรวมประสบการณ์การใช้ ชีวิต ปัญหาและความต้องการของผู้หญิงที่ติดเชื่อ ถ่ายทอดสู่สาธารณชน”

สถานที่ติดต่อ ๓๖/๔๙๔ มุขสลโฮม ซอยวัดกำแพง ๑๒/๔ ถนนพินุลย์สงคราม
อ.เมือง จ.พิจิตร ๓๖๐๐๐ โทรศัพท์ ๐๔-๑๔๒๐-๐๑๖๐

พรพิศ ผักไหม

“เป็นพนักงานบริการที่เปิดเผยตนเองต่อสังคม โดยนำเสนอปัญหาและความต้องการของผู้หญิง พนักงานบริการ และรณรงค์เผยแพร่ให้สังคม ตระหนักถึงสิทธิมนุษยชนของพนักงานบริการ”

สถานที่ติดต่อ ๑๖๔/๗ หมู่ ๑ ซอยชมจันทร์

ถนนเชียงใหม่-หางดง ตำบลป่าแดด อำเภอเมือง

จังหวัดเชียงใหม่ โทรศัพท์ ๐๕๓-๒๔๔-๖๕๙ โทรศัพท์มือถือ ๐๘-๑๕๙๕-๓๐๕๕

ลม้าย มานะการ

“ผู้หญิงนักพัฒนาชาวไทยพุทธที่มีบทบาทในการปกป้อง สิทธิชุมชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการ จัดการทรัพยากรในท้องถิ่นชุมชนและถ่ายทอดบท เรียนการดำเนินงานว่าเราสามารถเรียนรู้อัลกรุอาห์ ผ่านวิถีชีวิตชุมชน”

สถานที่ติดต่อ ๑๒๓ หมู่ ๗ ซอยกาญจนวนิชย์ ๒๗ ถนนกาญจนวนิชย์

ตำบลบ้านพรุ อำเภอกาบัง จังหวัดสงขลา

โทรศัพท์ ๐๗๔-๔๓๔-๒๓๔ โทรศัพท์มือถือ ๐๘-๑๔๗๔-๙๖๖๓

พจนา บุญทอง

“เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการปกป้องสิทธิผู้บริโภคไม่ให้ถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ประกอบการและผู้ผลิตต่อสู้การถูกข่มขู่ คุกคาม และบางครั้งถูกทำร้ายจากผู้มีอิทธิพล เพื่อยืนยันสิทธิอันชอบธรรมของผู้บริโภค”

สถานที่ติดต่อ ๔๐/๕๔๕ หมู่ ๑ ซอย ๑๑

ถนนประชาวิเวศน์ ๓ ตำบลท่าทราย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๙๕๒-๕๐๖๐-๖๒

ทิวา ณ นคร

“เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการริเริ่มดำเนินงานเยียวยาแก้ไขเด็กที่ศาลพิพากษาว่ามีความผิด โดยให้เด็กมีส่วนร่วมในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เพื่อให้เด็กได้ตระหนักคุณค่าของตนเอง ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้กลับคืนสู่สังคม”

สถานที่ติดต่อ ๔๐๘/๑๑๐ หมู่ ๑๐ ซอยตาลเดี่ยว ถนนนวมินทร์

แขวงคลองกุ่ม เขตบึงกุ่ม กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

โทรศัพท์ ๐๔-๑๔๔๙-๕๗๙๒ โทรสาร ๐-๒๙๔๔-๐๗๘๘

รางวัลดีเด่น “ผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชน ปี ๒๕๕๙”

ชี แซ่ลี

“ผู้หญิงมักไม่มีโอกาสไปข้างนอก เราต้องปลีกล้วยออกจากบ้าน เพื่อให้เราได้เอาสมองของเราไปเรียนรู้จากคนอื่น และเอาความรู้ของเราไปให้คนอื่นรับรู้บ้าง”

สถานที่ติดต่อ ๓๗ หมู่ ๑๓ บ้านพญาพิภักดิ์
ตำบลยางฮอม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์

อังคณา นีละไพจิตร

“ดิฉันมีความเชื่อมั่นว่าจะได้พบกับคุณสมชาย ไม่วันใดก็วันหนึ่งไม่ว่าโลกนี้หรือโลกหน้า และต้องตอบคำถามถึงหน้าที่ของเมียและแม่ที่ทำไป หลังจากคุณสมชายถูกทำให้หายไปโดยปราศจากผู้รับผิดชอบ”

สถานที่ติดต่อ ๗๗๓/๕ ถนนอิสราภาพ ๑๑
แขวงหิรัญรูจี เขตธนบุรี กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐

รสนา โตสิตระกูล

“เวลาที่เรารอสื่อฯไปสนใจว่าจะแพ้หรือชนะ ให้ดูว่า
มันเป็นเรื่องที่ถูกต้องไหม ถ้าถูกต้องก็ต้องสู้อย่างเต็มที่
ไม่ลดละความพยายามอย่างไรวันก็แล้วกับความ
พ่ายแพ้”

สถานที่ติดต่อ มูลนิธิสุขภาพไทย ๕๒๐/๑-๒ ซอย ๑๖
ถนนเทศบาลรังรักษ์เหนือ แขวงประชานิเวศน์ ๑

เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

สุภิญญา กลางณรงค์

“ถ้าไม่มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเสรีภาพอื่นๆ
ก็คงไม่ได้รับการปกป้อง การต่อสู้ครั้งนี้ก็เพื่อต่อย้ำ
ผู้มีอำนาจรัฐและทุนว่าเราเชื่อมั่นในเสรีภาพความจริง
และความเป็นธรรม”

สถานที่ติดต่อ คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ

๔๐๙ อาคารมูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม ซอยโรหิตสุข เขตห้วยขวาง
กรุงเทพฯ ๑๐๓๒๐

นอยรา จามจุรี

“เยียวยาทุกชีวิตที่เหลืออยู่ โดยไม่แบ่งฝ่ายเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม เพื่อลดความคับแค้น ขมขื่นของผู้สูญเสีย”

สถานที่ติดต่อ สำนักส่งเสริมและการศึกษาต่อเนื่อง
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ๙๔๐๐๐

รางวัลดีเด่น “ผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชน ปี ๒๕๕๐”

แย่ง สะแลแม

“พระเจ้าอยู่ร่วมกับคนที่รักเสมอทำให้กะนี้ะ ไม่รู้สึกกลัวอะไร เราต้องช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกันให้อยู่บนพื้นฐานความถูกต้องและยุติธรรม”

สถานที่ติดต่อ ๒๒ หมู่ ๑ ตำบลไพรวัลย์

อำเภอดงขี้เหล็ก จ.นราธิวาส ๙๖๑๑๐

โทรศัพท์ ๐๘๔-๖๙๑-๙๙๑๓ (มือถือ) ๐๗๓-๕๓๔-๓๑๗ (บ้าน)

ฉันทลักษณ์ รักษาอยู่

“เรื่องคนรักเพศเดียว หรือคนที่มีความหลากหลายทางเพศเป็นเรื่องที่มากับอคติ จึงไม่ค่อยมีคนเข้าใจเลยพยายามทำทุกอย่างที่จะทำให้คนเข้าใจเรื่องนี้ทั้งเขียนหนังสือ ทำสื่อ รณรงค์เคลื่อนไหวต่างๆ เท่าที่จะทำได้ เพราะเชื่อว่าถ้าคนเข้าใจ สังคมเข้าใจ คนหลากหลาย

ทางเพศก็จะไม่ถูกเลือกปฏิบัติ”

สถานที่ติดต่อ ๕/๓๓ ถนนเศรษฐศิริ แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพฯ

โทรศัพท์ ๐๘๕-๐๔๑-๘๔๗๗ โทรสาร ๐๒-๒๔๓-๘๐๔๓

ร้อย สีหาพงษ์

“...จบแค่ ป.๔ ไม่มีความรู้อะไร เลยอยากรู้ไปหมด ทั้งเรื่องกฎหมาย เรื่องเหตุการณ์บ้านเมือง... ...เราจะสู้ เพราะไม่ได้รับความเป็นธรรมจริงๆ ไม่ได้สู้แบบดันทุรัง มองแต่ฝ่ายเราฝ่ายเดียวว่าถูกคนอื่นต้องผิด ถ้าสู้ แบบนั้นเหนื่อยเปล่า...”

สถานที่ติดต่อ ๖/๒ ถนนริมทางรถไฟสายท่าเรือคลองเคียว เขตคลองเตย กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐ โทรศัพท์ ๐-๒๒๔๙-๔๑๔๔

รางวัลดีเด่น “ผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชน ปี ๒๕๕๑”

“แม่หลวงนาลอ”

ปริญัดดา พันธุ์แสนกอก

“ใช้ความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์
ลาหู่เป็นแรงผลักดันให้เกิดความร่วมมือความสามัคคี
ของคนในชุมชน”

สถานที่ติดต่อ หมู่บ้านโป่งไฮ หมู่ที่ ๑๕ ตำบลแม่สาว

อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๐๐๐

ปริญันท์ ล้อเสริมวัฒนา

“อยากให้การบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้เสีย
หายจากการรับบริการสาธารณสุขบังเกิดผล เพื่อสร้าง
สานความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างแพทย์และคนไข้ อยาก
ให้ความขัดแย้งระหว่างทั้งสองฝ่ายหมดไปจากสังคมไทย”

สถานที่ติดต่อ ๒๗ ซอยเพชรเกษม ๕๐/๑

ถนนเพชรเกษม แขวงบางหว้า เขตภาษีเจริญ

กรุงเทพฯ ๑๐๑๖๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๔๖๙ ๖๙๔๔, ๐๔ ๑๖๒๙ ๔๔๔๐, ๐๔ ๙๒๑๐ ๖๒๔๑

พรเพ็ญ คงขจรเกียรติ

“สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดภาคใต้ ทำให้ผู้หญิงในฐานะผู้สูญเสียต้องออกจากชุมชน มาเรียนรู้กฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม เพื่อปกป้องสิทธิให้กับพ่อ พี่ชาย น้องชาย ลูกชาย และสามี ซึ่งผู้หญิงก็สามารถทำได้ดี เป็นการพิสูจน์ว่า หากเปิดโอกาสให้ผู้หญิงมีส่วนร่วมในการเรียนรู้

ตัดสินใจผู้หญิงก็สามารถเป็นผู้นำในทุกระดับได้”

สถานที่ติดต่อ ๑๑๑ ซอยสิทธิชน ถนนสุทธิสารวินิจฉัย สามเสนนอก ห้วยขวาง กรุงเทพฯ ๑๐๓๒๐ โทรศัพท์ ๐ ๒๖๙๓ ๔๙๓๙

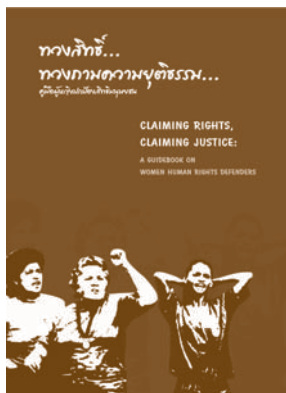
กลุ่มสตรีสามสัมพันธ์ สันติสุข (สอชก) ส.6

“กลุ่มผู้หญิงเหล่านี้แม้ว่าพวกเธอต้องใช้ชีวิตอย่างโดดเดี่ยวลำพัง แต่พวกเธอพร้อมเป็นหน่วยเซลล์เล็กๆ ของสังคมที่เป็นตัวช่วยและ

ปมสถานการณ์ความไม่สงบ บางอย่าง แม้ว่าจะไม่สามารถแก้ปัญหาได้ทั้งหมด แต่พวกเขาต่างบอกเสียงเดียวกันว่า อยากมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาภาคใต้”

สถานที่ติดต่อ สำนักงานโครงการสันติอาสาสมัครชียาน ๔๕/๑๔ ถนนโรงเหล้า สาย ก. ตำบลสะบารัง อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ๙๔๐๐๐

แนะนำ “ทวงสิทธิ์ ทวงถาม ความยุติธรรม” คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

“ทวงสิทธิ์ ทวงถาม ความยุติธรรม” เล่มนี้แปลและเรียบเรียงจากหนังสือ (Claming rights Claming justice) โดยคณะผู้จัดทำประกอบด้วย รศ.วีระดา สมสวัสดิ์ บรรณาธิการ และคุณอัญชนา สุวรรณานนท์ คุณไพศาล ลิขิตปรีชากุล คณะผู้แปล

เป็นหนังสือที่จัดทำขึ้นในลักษณะคู่มือ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารสร้างความเข้าใจด้านสิทธิมนุษยชน ที่เป็นประเด็นจำเพาะของผู้ทำงานเพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชนของผู้หญิง โดยได้รับความร่วมมือจากสมาคมผู้หญิง กฎหมายและการพัฒนาแห่งเอเชียแปซิฟิก Asia Pacific Forum on Women, Law and Development (APWLD) ซึ่งยินดีให้นำคู่มือการดำเนินงานปกป้องสิทธิมนุษยชนเล่มนี้ มาใช้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และการมีส่วนร่วมของคณะอนุกรรมการด้านส่งเสริมโอกาสและความเสมอภาค ในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ รวมถึงการเสนอข้อมูลความรู้ต่างๆ ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

“ทวงสิทธิ์ ทวงถาม ความยุติธรรม” รวบรวมประสบการณ์และบทเรียนการดำเนินงานปกป้องสิทธิมนุษยชนของผู้หญิงจากประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก โดยชี้ให้เห็นว่าผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนของผู้หญิงต้องเผชิญกับความยากลำบากและมีข้อจำกัดในการทำงานอย่างไร รวมทั้งนำเสนอบทเรียนข้อโต้แย้งในประเด็นมิติทางเพศและเพศสภาวะจากการรณรงค์เผยแพร่สร้างความเข้าใจด้านสิทธิมนุษยชน

“ทวงสิทธิ์ ทวงถาม ความยุติธรรม” ตอบคำถามว่า “ใครคือผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนของผู้หญิง (women human rights defender) ซึ่งก็คือผู้หญิงนักเคลื่อนไหว ผู้หญิงนักเคลื่อนไหวที่ทำงานอย่างกล้าหาญเพื่อการปกป้องสิทธิของตนเองและสิทธิของผู้อื่น รวมถึงผู้หญิงที่มีบทบาทในการปกป้องสิทธิมนุษยชน ซึ่งตกเป็นเป้าหมาย เนื่องจากความเป็นตัวเอง และในฐานะเป็นผู้มีบทบาทในการปกป้องสิทธิของผู้หญิง ซึ่งตกเป็นเป้าหมายเนื่องจากงานที่ตนทำและยังหมายรวมถึง นักเคลื่อนไหว นักเคลื่อนไหวสิทธิที่เป็นหญิงรักหญิง ชายรักชาย หรือบุคคลข้ามเพศสภาวะที่ต่างมีส่วนร่วม ในการดิ้นรนต่อสู้ เพื่อสิทธิมนุษยชน รวมทั้งในการรณรงค์เพื่อสิทธิทางเพศ ซึ่งล่อแหลมต่อ ความรุนแรง ทั้งจากความเป็นตัวเอง และจากงานที่ตนทำ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่องาน นั้นเกี่ยวข้องกับ เพศวิถีโดยตรง

“ทวงสิทธิ์ ทวงถาม ความยุติธรรม” มุ่งความสนใจโดยเฉพาะบทบาท ความเสี่ยง และความล่อแหลมของผู้ปกป้องสิทธิ ซึ่งเป็นผู้หญิง และอยู่บนรากฐานความคิดว่าผู้ชายที่ทำงานปกป้องสิทธิของผู้หญิง ไม่ต้องประสบกับการเลือกปฏิบัติและความเสียเปรียบในระดับเดียวกับที่นักเคลื่อนไหวหญิง หญิงรักหญิง หรือบุคคลข้ามเพศสภาวะ ต้องเผชิญ

นอกจากนั้น ยังระบุถึงสาเหตุที่ต้องให้ความสำคัญกับผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนของผู้หญิง เนื่องจากผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนของผู้หญิงต้องอยู่ในแนวหน้าของการต่อสู้เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน จึงเผชิญต่อความเสี่ยง โดยเฉพาะในเรื่องเพศภาวะ (ความหมายที่สังคมสร้างและกำหนดให้แต่ละเพศ) และด้วยความเป็นผู้หญิงทำให้ต้องเผชิญต่อความรุนแรงหรือการข่มขู่ที่มีลักษณะทางเพศ ต้องเผชิญกับข้อจำกัดในการทำงาน นอกจากนี้ยังต้องพญากับอคติ การกีดกันและการไม่ให้ความสำคัญและไม่สนใจจากอำนาจรัฐและสังคม โดยเฉพาะหนังสือได้บอกกล่าวตัวอย่างของการทารุณกรรมต่อผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนของผู้หญิง โดยที่สังคมและผู้มีอำนาจไม่ถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยเพิกเฉยไม่ให้ความสนใจ หรือให้ความสนใจในระดับต่ำ กับการที่ผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนของผู้หญิงต้องเผชิญกับความโหดร้าย รวมทั้งเห็นว่าไม่ร้ายแรงพอที่จะได้รับการเยียวยาหรือบรรเทาทุกข์ ในทางกลับกันจะสนใจและให้ความสำคัญกับความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับผู้ชาย ทำให้ผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนของผู้หญิงไม่ได้รับความคุ้มครองเช่นเดียวกันกับผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชนที่เป็นชายแม้จะอยู่ในกระบวนการทำงานเดียวกัน

ระบุถึงหลักการสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่ครอบคลุมถึงสิทธิของผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนของผู้หญิง และอธิบายถึงความสำคัญ of สิทธิผู้หญิงที่มีต่อหลักการสิทธิมนุษยชน หลักความเสมอภาค และการไม่เลือกปฏิบัติเนื่องจากเป็นสิ่งจำเป็นในการทำให้สิทธิของผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนของผู้หญิงบังเกิดผล นอกจากนี้ แม้ว่า “ทวงสิทธิ์ ทวงถาม ความยุติธรรม” จะไม่มีลักษณะเป็นคู่มือการบันทึกเป็นเอกสาร แต่ก็มีรายละเอียดเกี่ยวกับกระบวนการต่างๆ สำหรับการบันทึกเป็นเอกสาร และข้อควรคำนึงด้านจริยธรรมสำหรับการบันทึกเป็นเอกสาร และได้

อธิบายถึงความยากลำบากในการบันทึกเป็นเอกสารการละเมิดสิทธิ และการกระทำทารุณกรรมต่อผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนของผู้หญิง

“ทวงสิทธิ์ ทวงถาม ความยุติธรรม” มุ่งความสนใจในวัตถุประสงค์สองประการ คือ ความยุติธรรมและการรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ โดยได้แจกแจงถึงประเภทผู้ที่ต้องรับผิดชอบต่อการละเมิดสิทธิของผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนของผู้หญิง รวมถึงอธิบายวิธีการต่างๆ ในการนิยาม การรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ โดยไม่ถูกจำกัดไว้ด้วยการรอบความคิดแบบดั้งเดิม และยังระบุถึงยุทธศาสตร์ที่ผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนของผู้หญิงดำเนินการ เพื่อสร้างความเข้มแข็งในการทำงาน และกลไกความคุ้มครองที่มีอยู่ต่อผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนของผู้หญิงในระดับชาติ พันภูมิภาคและระหว่างประเทศ นอกจากนี้ยังกล่าวถึงสถานการณ์ผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนของผู้หญิงที่อาศัยและทำงานอยู่ท่ามกลางสถานการณ์ความขัดแย้ง

“ทวงสิทธิ์ ทวงถาม ความยุติธรรม” เป็นคู่มือที่มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้ทำงานเพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชนของผู้หญิงเป็นที่รู้จัก ยอมรับและเป็นที่น่าเชื่อถือมากขึ้น เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับการบันทึกเป็นเอกสารและการเฝ้าระวังต่อภัยคุกคาม อุปสรรคและการละเมิดสิทธิที่ผู้หญิงที่ทำงานส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนประสบ และเพื่อเรียกร้องความยุติธรรม การบรรเทาทุกข์ และการชดเชยค่าเสียหายให้กับผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนของผู้หญิง ทั้งที่เป็นเหยื่อและเป็นผู้รอดพ้นจากการละเมิดสิทธิ รวมทั้งเพื่อสร้างความเข้มแข็ง ความเป็นเอกภาพ และการสนับสนุนร่วมกันของเครือข่ายผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนและผู้สนับสนุน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มีวาระการดำรงตำแหน่ง ๖ ปี และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๗ กำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

๑. ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอมาตรการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคล หรือหน่วยงานที่กระทำหรือละเลยการกระทำดังกล่าวเพื่อดำเนินการในกรณีไม่ปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการตามที่เสนอให้รายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป

๒. เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่เห็นชอบตามที่ผู้ร้องเรียนว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

๓. เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง ในกรณีให้เห็นชอบตามที่ผู้ร้องเรียนว่า กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดในทางปกครองกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

๔. ฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหาย เมื่อได้รับการร้องขอจากผู้เสียหายและเป็นกรณีที่เห็นสมควรเพื่อแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

๕. เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย และกฎต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

๖. ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน

๗. ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์การเอกชน และองค์กรอื่น ในด้านสิทธิมนุษยชน

๘. จัดทำรายงานประจำปีเพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนภายในประเทศและเสนอต่อรัฐสภา

๙. อำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในการปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม ของชาติและประชาชนประกอบด้วย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจเรียกเอกสาร หรือหลักฐาน ที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้อัยคำ รวมทั้งมีอำนาจอื่นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๑. ศาสตราจารย์เสน่ห์ จามริก
ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรัส ดิษฐาอภิชัย *
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๓. คุณหญิงจันทน์ สันตะบุตร *
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๔. นางสาวนัยนา สุภาพัง
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๕. นายประดิษฐ์ เจริญไทยทวี
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๖. นายวลันต์ พานิช *
๗. นายสุทิน นพเกตุ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๘. นางสุนี ไชยรส
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๙. นายสุรสีห์ โกศลนาวิน
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรัส ดิษฐาอภิชัย พ้นจากตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๐

* คุณหญิงจันทน์ สันตะบุตร พ้นจากตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๙

* นายวลันต์ พานิช พ้นจากตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๐

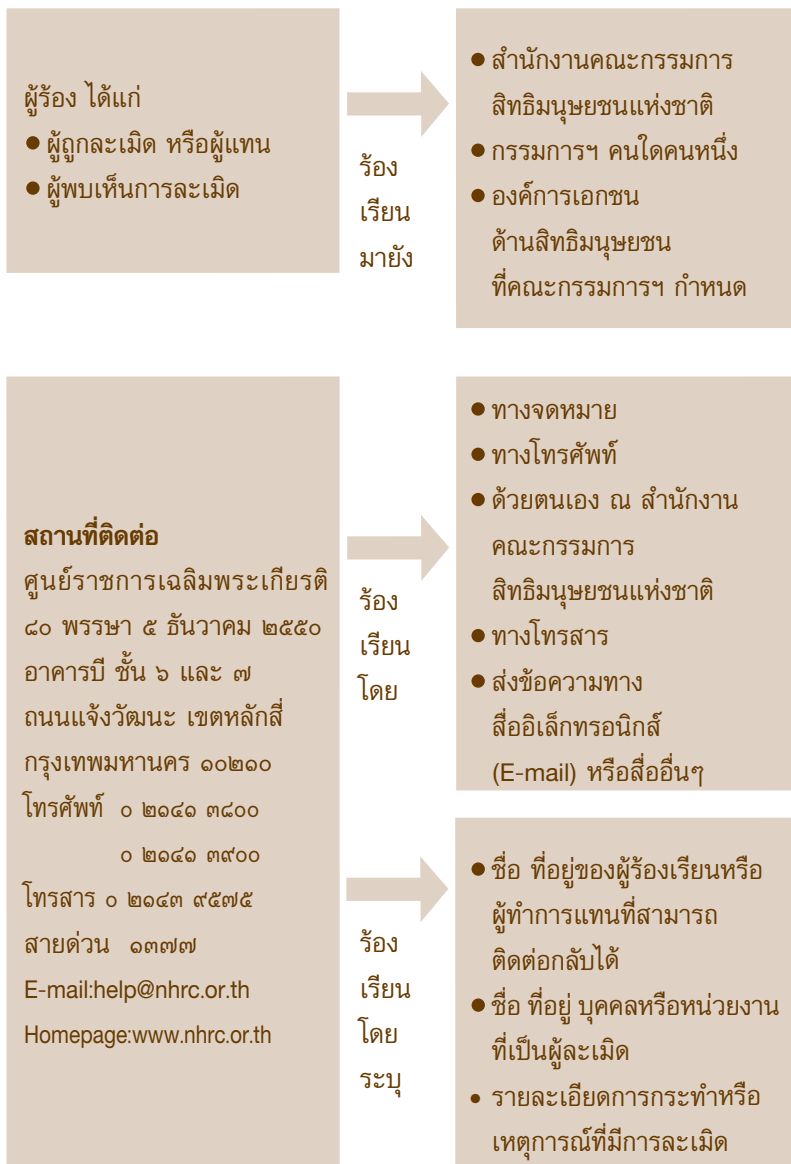
๑๐. คุณหญิงอัมพร มีสุข
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๑๑. นางสาวอาภากร วงษ์สังข์
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางอรินณพงศ์ สุตรสุคนธ์	เลขาธิการคณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
นายประณูญ์ สุวรรณภักดี	รองเลขาธิการคณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
นายวีรวิทย์ วีรวิทย์	รองเลขาธิการคณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

การร้องเรียนเมื่อถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

กระบวนการตรวจสอบเรื่องร้องเรียน

อธิบายความหมายของเครื่องหมาย

รูปทรงดอกบัว

คือ ความมีคุณธรรม ความเอื้ออาทรระหว่าง
เพื่อนมนุษย์ อันเป็นจริยวัตร อันดีงามของคนไทย

รูปคนล้อมเป็นวงกลม

คือ การสร้างพลังความร่วมมือกับทุกภาคส่วนสังคม
เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรม
สิทธิมนุษยชนให้เป็นส่วนสำคัญ
ในกระบวนการพัฒนาประเทศ

รูปมือ

คือ การร่วมมือกับทุกภาคส่วนของสังคม
ทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ
ในการโอบอุ้ม ค้ำครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
สิทธิและเสรีภาพด้วยหลักแห่งความเสมอภาค
และภราดรภาพ

สีน้ำเงิน

คือ สีของความเชื่อมั่นของประชาชน
และทุกภาคส่วนของสังคม

คือ ความมุ่งมั่น อดทนในการทำงานเพื่อประชาชน

คือ ความสามัคคี และการประสานพลัง

อย่างหนักแน่นจากทุกภาคส่วน
ของสังคมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรม
สิทธิมนุษยชนในสังคมไทย